

VASELE CULTURALE ȘI CINEMATOGRAFICE PE DUNĂRE – SIMBOLURI ALE PROPAGANDEI COMUNISTE ÎN REALITATEA ANILOR '50

*Dr. Gabriel-Felician CROITORU**

După preluarea pârghiilor puterii de către Partidul Comunist din România (devenit Partidul Muncitoresc Român din 1948) cu sprijinul direct și brutal al Uniunii Sovietice, noile autorități de la București au căutat prin orice mijloace să își justifice și să își consolideze cât mai repede existența. Așa se face că la nivel național, urmând modelul interbelic sovietic, s-a început o amplă și energică muncă de propagandă, menită să arate populației beneficiile noului regim și bunăvoința acestuia față de unele categorii profesionale.

Iar în vederea eficientizării propagandei, cultura a fost printre primele domenii vizate. Pe de o parte pentru a fi ruptă de parcursul de până atunci și a fi sovietizată, iar pe de altă parte pentru a deveni un instrument pe cât de puternic, pe atât de docil și eficient pentru regim. Noua cultură românească trebuia să se încadreze strict ideologiei marxiste și modelului din Uniunea Sovietică, tot ce aparținea vechiului regim „burghezo-moșieresc” trebuind să fie îndepărtat.

Pe acest fond, majoritatea instituțiilor de cultură au suferit schimbări rapide și drastice, iar foarte mulți oameni de cultură și de știință au fost fie îndepărtați sau chiar suprimați, fie îndreptați cu fața către puterea comunistă, acest proces culminând cu schimbarea drastică a celui mai înalt for științific din România, Academia, care a devenit Academia Republicii Populare Române.

Absolut toate domeniile culturale își vor desfășura activitatea imitând, uneori până la grotesc, stilul realismului socialist de inspirație sovietică, printre cele mai expuse publicului fiind literatura, presa și cinematografia, domenii cu un grad ridicat de penetrare la nivelul mentalului colectiv.

Literatura se va schimba dramatic, evocând aproape exclusiv realizările omului nou și ale regimului, Uniunea Sovietică devenind modelul de urmat în tot și în toate. Printre altele, s-au înființat Școala de Literatură și Critică Literară „Mihai Eminescu” – în anul 1950, care își propunea să formeze în spirit comunist cadre tinere de scriitori și critici literari, ridicați din rândurile „poporului muncitor” –, Editura Cartea Rusă (care avea în planul său editorial traduceri din scriitori sovietici și clasici ruși, autori occidentali cu vederi politice de stânga, scriitori români democrați și lucrări privind viața și cultura sovietică), Institutul de Limbă și Literatură Rusă „Maxim Gorki” și Asociația Română pentru Strângerea Legăturilor cu Uniunea Sovietică (ARLUS), acestea devenind adevărate „vârfuri de lance” ale propagandiștilor români. La rândul său presa, devenită în totalitate de stat și aflată sub o cenzură strictă, era formată preponderent din organele oficiale ale partidului de la nivel central și regional. Subiectele dominante erau cele despre muncitori, țărani, colectivizare, abuzuri și ilegalități din timpul vechiului regim și știri majoritare din țările lagărului socialist, creându-se astfel o realitate îndepărtată

* Liga Navală Română, filiala Constanța; gabrielfeliciancroitoru1@gmail.com.

profund de cea occidentală. Nu în ultimul rând, cinematografia se afla sub administrarea SOVROM Film, distribuind în proporție covârșitoare filme sovietice sau din țările apropiate României din punct de vedere politic și ideologic.

Prin contrast cu vechea cultură, care era considerată drept apanajul elitelor, noua cultură se adresa unei categorii mai largi a populației, având în centrul ei clasa muncitoare. De aceea, cultura proletariatului sau proletcultismul, cum avea să fie denumită, trebuia să fie una ușor accesibilă. În acest context, a apărut așa-numitul limbaj de lemn, un limbaj simplificat, aparent ușor de înțeles pentru oricine, însă în realitate lipsit de conținut. Totodată, cu precădere în literatură, dar și în alte domenii, cum ar fi artele plastice sau muzica, s-a impus curentul denumit *realism socialist*. Acesta se traducea prin redarea realității într-un mod cât mai direct și concis, într-un limbaj elementar și în conformitate cu ideologia partidului. Schimbările produse la nivel cultural aveau drept scop principal crearea Omului Nou: devotat muncii, loial partidului, punându-și viața în slujba statului¹.

Printre vectorii care aveau ca misiune schimbarea mentalităților și a societății se numărau activiștii culturali, mobilul activității acestora fiind necesitatea desfășurării unei vaste și cât mai eficiente activități politico-ideologice și cultural-educative pentru formarea și dezvoltarea conștiinței comuniste a maselor.

Urmând fidel modelul sovietic și ideologia socială și politică concepută de Karl Marx, Friederich Engels sau Vladimir Ilici Lenin, regimul comunist din România și-a îndreptat considerabil atenția către anumite categorii profesionale, vizate fiind în principal muncitorimea și țărănimea, care convinse de bunele intenții ale puterii politice, puteau deveni importanți aliați ai acesteia în efortul de comunizare totală a țării.

O categorie aparte în rândul muncitorilor au fost lucrătorii portuari și marinarii din porturile fluviale și maritime românești, fiind vizați, în cazul primilor, cei necalificați sau care erau folosiți la munca brută, iar în cazul personalului navigant, propaganda s-a concentrat asupra simplilor marinari, fiind evitați cu grijă ofițerii maturi formați în perioada fostului regim.

Având la bază tot modelul sovietic, propaganda cultural-politică a fost una din modalitățile prin care s-a acționat asupra acestora. Simplă, eficientă și sistematică, uneori putând lua aspecte hilare, acest tip de propagandă se putea aplica inclusiv prin intermediul unor acte artistice facile, cu atât mai mult cu cât nivelul de educație și școlarizare în rândul celor vizați nu era foarte ridicat. Inițial firavă și încă raportată la realitățile vechiului regim politic din România, propaganda comunistă în domeniul cultural-artistic s-a impus copiind stângaci modelul sovietic, dar a fost apoi standardizată, desfășurându-se în baza sarcinilor ce izvorau din hotărârile Plenarei lărgite a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român din 19-20 august 1953, în care s-a vorbit despre „importanța activităților

¹ Cătălina Vrabie, *Proletcultism și realism socialist (1948-1965)*, postat pe <https://historylessons.eu/ro/culture/proletcultism-si-realism-socialist-1948-1965/>, accesat în data de 30.10.2023, ora 21.11.

echipelor artistice și sindicale în lupta pe care oamenii muncii o duc pentru construirea socialismului”².

La început sporadice, materialele referitoare la starea marinarilor și lucrătorilor portuari din România au început să se intensifice treptat, devenind o constantă a ziarelor oficiale ale partidului, atenția fiind îndreptată cu precădere către cele mai importante porturi dunărene, Brăila și Galați. Majoritatea materialelor apărute erau șablonarde, prezentând pe de o parte condițiile grele în care au lucrat muncitorii portuari în vechiul regim, iar pe de altă parte condițiile din ce în ce mai bune de care beneficiază aceștia în anii democrației populare, inclusiv din perspectiva cultural-ideologică. Spre exemplu, legat de portul Brăila, se menționa că „până la eliberarea țării noastre, muncitorii din portul Brăila, navigatorii și toți acei care datorită meseriei lor erau legați de viața portului nu se puteau bucura de bunurile culturii. (...) Locul cafenelelor de noapte și al barurilor de odinioară au fost luate de numeroase cluburi, colțuri roșii, săli de festivități, biblioteci și multe alte așezăminte culturale, înzestrate cu aparate de radio, jocuri de șah, mese de tenis de masă etc”³, modelul sovietic fiind copiat cât mai fidel.

În ceea ce privește baza materială, se aduceau precizări suplimentare: „Cele două cluburi din port au fost înzestrate cu noi volume de cărți, s-au amenajat cabinetele tehnice, s-au ornat și mobilat sălile de lectură. Un număr de 23 de vase ale Agenției S.R.T. și ale substației de utilaj hidrotehnic au fost înzestrate cu biblioteci volante; pe toate vasele de pasageri s-au amenajat colțuri roșii. Numai biblioteca centrală și cele dela substația de utilaj hidrotehnic a întreprinderii piscicole „Dunărea” numără aproape 8.000 volume de cărți diferite. În vederea muncii culturale pe timpul iernii, s-a instalat un aparat de proiecție cinematografică în sala clubului „23 August”, unde se prezintă în fiecare săptămână diferite filme. De asemeni, formațiile de artiști amatori de la Direcția Regională a Navigației Civile Galați, fanfara, corul, echipa de teatru și echipa de dansuri au pregătit noi programe”⁴.

Și pentru că în acest mod propaganda intra în mediul marinăresc, dar nu pătrundea în zonele mai puțin accesibile sau izolate de ape, s-au căutat soluții prin copierea lor de la patronii sovietici ai puterii politice din România a unor mijloace mobile și mult mai eficiente: *vasele culturale*.

Printre multele exemple de acest gen din spațiul sovietic se număra vasul sovietic „Nicolai Ostrovschi”, care avea aria de responsabilitate în bazinul Niprului, și care făcea dese voiaje de-a lungul fluviului, poposind sistematic în porturi pentru câteva zile. La bordul acestuia se afla un grup de agitatori culturali, dar și o bogată bibliotecă politică, o instalație cinematografică, radio, ziare și reviste noi, rolul activiștilor fiind acela de a sta de vorbă cu marinarii și muncitorii din porturi despre subiecte de interes pentru aceștia – precum realitățile și

² *Să sprijinim mai mult activitatea echipelor artistice sindicale*, în „Drum nou”, an XI, nr. 2.848, duminică, 7 februarie 1954, p. 1.

³ *Navigatorii își însușesc bunurile culturale*, în „Scînteia”, an XXII, nr. 2.557, joi, 15 ianuarie 1953, p. 3.

⁴ *Ibidem*.

perspectivele navigației pe Nipru, dar și pe teme politice și de actualitate: mărețele construcții ale socialismului în Uniunea Sovietică, lupta poporului sovietic pentru pace în lume, probleme internaționale etc⁵. Similar, nava „Propagandist”, care circula pe fluviul Volga, „creată de Comitetul central al sindicatului muncitorilor din transport fluvial, are la bord o bibliotecă, o sală delectură, un post de recepție și o expoziție, ilustrând restaurarea și dezvoltarea transportului fluvial în noul plan cincinal. De asemenea, o sală de spectacole în care se prezintă filme, se organizează reprezentații teatrale și se țin conferințe cu teme cele mai variate. Pe vas funcționează o tipografie care scoate regulat un ziar”⁶.

Primul vas cultural, denumit inițial fără nici un fel de imaginație doar „Vasul-cultural I”, a fost reconstruit și amenajat în perioada 1951-1952 la Șantierul Naval Turnu Severin, portul de înregistrare fiind tot aici. Inițial, a fost mai puțin vizat de popularizarea prin intermediul presei, aceasta poate și pentru faptul că zona sa de responsabilitate cuprindea orașe-porturi precum Turnu Severin, Gruița, Cetate, Bechet, Corabia sau Moldova Veche care nu erau izolate și care avuseseră și înainte o anumită deschidere.

Despre cel de-al doilea vas cultural românesc au apărut știri în presa centrală în ianuarie 1953, menționându-se că „în curând, va sosi în portul Brăila *Cult-baza*, un vas fluvial înzestrat cu aparat de proiecție cinematografică, sală de festivități, sală de lectură, bibliotecă și altele”⁷ – fiind astfel copiate de la sovietici denumirea, forma, mijloacele și metodele.

În vara aceluiași an, vasul cultural – care fusese reconstruit și amenajat cu doar un an înainte în Șantierul Naval Galați și nu purta încă un nume, fiind denumit inițial doar „Vasul cultural II” – era ancorat alternativ în porturile Galați și Brăila, acesta fiind amintit într-un material de propagandă, în care erau descrise condițiile de petrecere a timpului liber de către marinarii gălățeni: „se poate petrece o după amiază pe bordul vasului cultural, la masa de șah, lângă aparatul de radio sau în sala de cinematograf a acestuia, alături de marinarii marinei comerciale”⁸.

Inițial, în perioadele când era în staționare în porturile de bază, vasele culturale – care aparțineau Sovromtransport (SRT)⁹, erau folosite pentru diverse nevoi ale regimului și autorităților locale. Spre exemplu, în octombrie 1953, sala de conferințe a „Vasului cultural II”, frumos pavoazat, a fost folosită pentru găzduirea adunării în care au fost propuși candidații la alegerile de deputați în sfaturile populare. La manifestare au participat „grupuri de marinari, muncitori din port,

⁵ *Un vas al agitatorilor își duce munca pe fluviul Nipru*, în „România liberă”, an VIII, nr. 1.936, joi, 14 decembrie 1950, p. 1.

⁶ *Oameni și fapte din URSS*, în „Opinia”, an 40, nr. 533, joi, 24 iunie 1948, p. 2.

⁷ *Navigatorii își însușesc bunurile culturale*, în „Scînteia”, an XXII, nr. 2.557, joi, 15 ianuarie 1953, p. 3.

⁸ *În Galații de astăzi*, în „Munca”, nr. 1.768, joi, 18 iunie 1953, p. 1.

⁹ Sovromtransport (SRT) a fost o societate de navigație româno-sovietică, înființată în 1945, care avea ca scop exploatarea în comun a mijloacelor și resurselor de transport ale statului român, în vederea plății datoriei de război către Uniunea Sovietică. Societatea a fost desființată în anul 1954, fiind înlocuită cu NAVROM, controlată în totalitate de statul român.

comandanți de nave, ofițeri de marină și funcționari ai S.R.T. Galați”¹⁰, candidat fiind ales Cezar Teodorescu, „bine cunoscut muncitorilor docheri din port, marinarilor și comandanților de vase fluviale, ca vechi și încercat marinar, care a navigat pe drumurile Dunării, Mării Negre și ale Mediteranei”¹¹.

De fapt, cele două vase culturale erau foste șlepuri reamenajate la nivelul calei și a punții, fără propulsie proprie, care pentru deplasarea pe Dunăre aveau nevoie de tractarea unui remorcher. Curentul electric îl primeau prin cablu de la cheul unde acostau și numai când vasele erau izolate sau la ancoră, în deplasări, în locuri unde nu exista această oportunitate, se folosea curentul produs la bord de un dinam sau din câteva baterii care se încărcau de fiecare dată înainte de plecarea în deplasări. Cu toate că schema de organizare era cea a unui vas normal, comandantul era prezent doar în timpul deplasărilor, iar majoritatea celor de la bordul navei – care erau încadrați ca marinari, motorști, fochiști, electricieni etc – nu aveau legătură cu navigația și marinăria. Aceștia erau în majoritate muncitori ce aveau aptitudini artistice, dar pentru care activitatea pe vasul cultural era o alternativă excelentă față de munca grea dintr-un șantier naval sau port sau de la bordul unei nave comerciale.

Deși vasul avea condiții decente de cazare pentru echipaj și era dotat cu o bucătărie, nu exista bucătar sau bucătăreasă, cei aflați la bord trebuind să își pregătească singuri mâncarea și să-și asigure autogospodărirea¹².

Din punct de vedere al denumirii lor, inițial, vasele culturale au purtat numele de „Vasul cultural nr. 1” și „Vasul cultural nr. 2”, de la începutul anului 1954 ele fiind redenumite „S.R.T. nr. 1” și „S.R.T. nr. 2”. După înființarea „Navigației maritime și fluviale române (NAVROM)”, prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 368 din februarie 1955 au fost rebotezate „NAVROM nr. 1” și „NAVROM nr. 2”, dar din a doua jumătate a aceluiași an, numele celor două vase culturale au fost din nou schimbate, „NAVROM nr. 1” devenind vasul cultural nr. 1 „George Enescu”, iar „NAVROM nr. 2” devenind vasul cultural nr. 2 „Ciprian Porumbescu”.

Din anul 1954, vasele culturale – redenumite „S.R.T. nr. 1” și „S.R.T. nr. 2” – au intrat activ pe făgașul răspândirii propagandei și creșterii nivelului cultural și ideologic al populației, astfel de inițiative și acțiuni începând să fie amplu relatate în presa epocii. Principalele zone vizate erau porturile dunărene cuprinse în sectorul Giurgiu-Sulina –în special Brăila și Galați – dar mai ales localitățile din Insula mare a Brăilei și Delta Dunării, plecându-se de la premiza că acestea din urmă, prin izolarea geografică, alocuitori ce au fost văduviți de acte culturale sau chiar de educație primară.

¹⁰ *În regiunea Galați*, în „România liberă”, an XI, nr. 2.827, duminică, 1 noiembrie 1.953, p. 3.

¹¹ *Pe un vas fluvial*, în „Scînteia tineretului”, an IX, seria a II-a, nr. 1.407, vineri, 30 octombrie 1953, p. 3.

¹² Ion Dumitru, *Un destin între destine. Anii noștri dintre adolescență și maturitate (27 august 1955-26 august 1956)*, vol. 10, Editura Ex Ponto, Constanța, 2020, p. 197.

Astfel, în ianuarie 1954, se relatează despre „frumoasa activitate culturală a colectivului de artiști marinari ai vasului cultural *S.R.T. nr. 2* care, în colaborare cu actorii Teatrului de Păpuși din Galați, a dat spectacole în orașele Tulcea și Isaccea, pentru copii. Pe bordul vasului au fost prezentate piesele *Urechiușa albă* și *Capra cu trei iezi*. După spectacol au fost vizitate clubul, sala de lectură și standul de cărți din interiorul vasului cultural. În orașul Tulcea s-a organizat o întâlnire între copii și colectivul Teatrului de Păpuși din Galați, care a constituit un eveniment deosebit în viața celor mici din acest oraș. Tovarășul Ion Frangulea, responsabilul cultural al vasului, a vorbit despre viața fericită a copiilor din Republica Populară Română”¹³.

Vasele culturale, în special vasul cultural „*S.R.T. nr. 2*” erau folosite și pentru promovarea activităților sportive în rândul maselor, partidul organizând încă din anii '50 diferite concursuri sportive. În realitate, acestea erau metode de înregimentare în marea mișcare spre socialism, dar și o extraordinară bază de selecție pentru tinerele talente, continuându-se astfel genul de activități începute în perioada domniei regelui Carol al II-lea.

Astfel, în mai 1954 se amintea de faptul că atunci când este ancorat în portul Galați, „nenumărați membri ai echipajelor vaselor ancorate în jur – fochiști, timonieri, piloți și căpitani – vin pe acest vas pentru a se recrea citind o carte, vizionând un film sau participa la concursuri de tot felul. Într-adevăr, pe acest vas se găsește o trambulină foarte bună pentru sărituri în apă, se găsesc ambarcațiuni pe care se pot antrena iubitorii de canotaj. De pe puntea acestui vas se dă, de asemenea, adesea startul în competiții de natație desfășurată între marinari. Înșiși membrii echipajului de pe vas sunt sportivi cunoscuți. De pildă, tânărul Constantin Dumitrescu este un înotător foarte curajos. Șeful mecanic Vasile Sacazov este un bun halterofil, Vasile Bucur și fochistul Nicușor Prisăcaru sunt șahiști temuți. În ceea ce îl privește pe Constantin Mișlea, deși i se spune *moșul*, este unul din cei mai buni gimnaști de pe bord”¹⁴.

Un an mai târziu, în noiembrie 1955 se menționau din nou calitățile sportive ale membrilor echipajului: „Nu este întâmplător faptul că fiecare marinar de pe vas este purtător al insignei G.M.A. [n.a.: Gata pentru Muncă și Apărare] Chiar și Vasile Giușcă, nostromul vasului, în vîrstă de 60 de ani, a trecut cu succes normele insignei. Mecanicul-șef, Hristu Nicolau, este un bun arbitru de fotbal. Marinarii Ilie Cotea și Vasile Bucur sunt buni jucători de tenis de masă. Dar sportul preferat al marinarilor este fotbalul. Marinarii alcătuiesc o echipă de fotbal redutabilă, care luptă acum pentru a promova în campionatul regional”¹⁵.

Cât despre promovarea culturii proletare, conform raportărilor oficiale – care trebuie privite cu mare rezervă în ceea ce privește obiectivitatea – doar în primele trei luni ale anului 1954, vasul cultural „*S.R.T. nr. 2*” susținuse 20 de

¹³ *Un club plutitor prin porturile dunărene*, în „România liberă”, an XII, nr. 2.898, marți, 26 ianuarie 1954, p. 2.

¹⁴ Gh. Ștefănescu, *Un vapor cultural-sportiv pe Dunăre*, în „Sportul popular”, an X, nr. 2.424, joi, 20 mai 1954, p. 3.

¹⁵ Gh. Ștefănescu, V. Paladescu, *De pretutindeni*, în „Sportul popular”, an XI, nr. 2.720, marți, 8 noiembrie 1955, p. 2.

spectacole la care au participat un total de 3.000 de spectatori, au fost proiectate 5 filme artistice și 6 jurnale de actualități, 12 conferințe de diferite teme și 4 spectacole pentru copii, toate acestea fiind realizate în strânsă colaborare cu Asociația Română pentru Strângerea Legăturilor cu Uniunea Sovietică (ARLUS).

Un alt material de presă descria emoțios intrarea în portul Galați a vasuluicultural „S.R.T. nr. 2” dintr-un turneu de promovare a noilor idei politico-ideologice în porturile Sulina, Crișan și Tulcea: „Un zornăit lung de lanțuri, câteva comenzi scurte și vasul cultural *S.R.T. nr. 2* a acostat la unul din cheiurile portului Galați. Vestea s-a răspândit cu iuțeală în tot portul. Marinarii – unii cu părul cărunț, alții cu mustața abia mijind – îl primesc cu multă bucurie ca pe o veche cunoștință, ca pe un prieten drag. Interiorul elegant al vasului strălucește de curățenie. Așezate în rafturi, cele câteva sute de volume își așteaptă cititorii. În cabina unde este instalat aparatul de proiecție cinematografică și stația de radio-amplificare, mecanicul-șef Vasile Sacazov a deschis aparatul de radio. Melodia se revarsă din pîlniile megafoanelor și se pierde departe peste întinderile apelor. Pe bord au început să sosească oaspeții. Sunt marinarii din flota noastră comercială, aflați în trecere cu vasele lor prin portul Galați. Se îndreaptă spre sala de lectură, unde tovarășul Ion Frangulea, responsabilul cultural al vasului, le pune la dispoziție cărțile din bibliotecă. Instalați comod la mese, ei se cufundă în lectura unui roman sau a unei cărți de specialitate. Alții se retrag mai la o parte și încep câte o partidă de șah. Între timp, se afișează și programul manifestărilor din acea zi. El cuprindea: conferința despre *Lupta popoarelor pentru pace*, filmul sovietic *Alexandru Nevski*, precedat de o recenzie și alte manifestări culturale.

Colectivul vasuluicultural *S.R.T. nr. 2* acordă o atenție deosebită educației navigatorilor. Nenumărați pionieri și școlari au ascultat povestiri minunate despre viața marinarilor, despre lungile lor călătorii pe calea apelor, despre minunatele meleaguri din patria noastră. În locurile unde stau ancorate navele, se aud, întâi mai încet, pe urmă din ce în ce mai puternic, acordurile pline de farmec ale unui pian. În sala de festivități a vasului cultural, marinarii ascultă un program de muzică de estradă. Nu odată în timpul ei liber, tînăra telegrafistă a vasului *S.R.T. Smolensk*, Viorica Cernătescu, a venit în mijlocul tovarășilor ei de muncă pentru a le cînta la pian”¹⁶.

Tot în presă erau prezentate și reacții la toată activitatea de propagandă, unul din ziarele oficiale prezentând o scrisoare a gălățeanului Schwartz M. Negreanu: „Pe apele Dunării bătrîne plutește un vas neobișnuit. Nu transportă nici mărfuri, nici pasageri, ci o povară neobișnuită. Călătorește în susul și în josul apei, oprindu-se în răstimpuri, la marginea orașelor și porturilor de pe malul ei. Esta vasul cultural *S.R.T. nr. 2* din Galați. Fie că organizează o excursie a Casei Pionierilor, fie că prezintă spectacole ale Teatrului de Păpuși sau spectacole date de echipe artistice de amatori, în sala cu peste 130 de locuri a vasului, pe scaune confortabile muncitorilor, marinarii și familiile lor petrec câteva ore pe care apoi și le amintesc cu drag. Găsești acolo, pe lîngă cărți numeroase, și variate ziare și

¹⁶ I. Neagu, *Vasul cultural*, în „Munca”, an XI, nr. 2.072, duminică, 13 iunie 1954, p. 1.

reviste. Nu lipsește nici șahul. Vasul oferă condiții minunate de distracție după ziua de lucru”¹⁷.

În luna iulie 1954, cu ocazia comemorării a 450 de ani de la moartea domnitorului Ștefan cel Mare, la bordul vasuluicultural „S.R.T. nr. 2” a fost organizată la Galați o manifestare cultural-artistică, în care „Tovarășul Ion Frangulea, responsabilul cultural al vasului, a evocat figura plină de bărbăție a domnitorului, iar tovarășul Dumitru Pascu, comandantul vasului, a citit un fragment din noua lucrare a lui Eusebiu Camilar, *Poarta furtunilor*. A urmat un frumos program artistic, în care tovarășul Dumitru Olteanu, fochist pe vasul de pasageri *Anghel Saligny* a interpretat cu mult haz skeciul satiric *Să se știe*, iar formațiunile artistice de amatori sindicale din Galați au interpretat cîntece populare romînești și cîntece marinărești”¹⁸. Așa cum informa ziarul „Munca”, organ al Consiliului Central al Sindicatelor din Republica Populară Romînă, întreaga reprezentație urma să fie susținută în aceeași lună și la Tulcea, Gârbova și Sulina.

Pentru a înțelege profilul celor ce își desfășurau activitatea pe vasele culturale și în pozițiile de agitatori – viitorii activiști – culturali, dintre toți cei menționați atrage atenția Dumitru Olteanu, zis Mitică, „de meserie marinar, care și-a început activitatea pe linie culturală în armată, pe care a continuat-o pe vasul *Ciprian Porumbescu*, unde s-a dovedit bun recitator și un îndrăgostit de munca culturală”¹⁹. Transferat ulterior la Direcția Regională a Navigației Fluviale Galați, Dumitru Olteanu a devenit responsabil cultural în Comitetul din întreprindere, „unde i s-a dezvoltat simțul artistic și a început să compună satiră de întreprindere: Prima ocazie să compună un text pentru brigada artistică i s-a ivit în 1955, cînd și-a dat seama că la Secția Mecanizare nu merge bine treaba. Mașinile stăteau prea mult la reparat. A doua ocazie, cînd a observat că în timpul serviciului, prin unele birouri, se joacă șah. Și pe melodia *Șoferul* – mecanizatorii și amatorii de șah în timpul lucrului s-au pomenit deodată atinși de versurile caustice ale lui Mitică. Au rămas surprinși: – *Cum, adică...?* Dar iată că mecanizatorii și-au intensificat munca, iar „șahiștii” au înțeles că ceea ce făceau ei era inadmisibil (...).

Dumitru Olteanu nu are nici un fel de studii superioare, dar citește cu nesat și se instruește continuu. Nu merg treburile bine undeva, cu Comitetul de întreprindere se analizează dacă e cazul să intre în funcție satira lui Mitică și să treacă la acțiune brigada de agitație. La ședințele de producție, ale organizației de bază, ies la iveală lipsuri. Ei bine, în programul viitor al brigăzii de agitație vor fi desigur *tratate*. Oamenii s-au obișnuit atît de mult cu ele, încît nu arareori îi auzi, chiar cînd nu-i cazul să intervină brigada: – *Am să anunț brigada, de nu-ți bagi mințile-n cap mîi....* Se mai supără unii, dar principal este că brigada nu e doar de

¹⁷ *Din paginile scrisorilor*, în „Romînia liberă”, an XII, nr. 3.019, vineri, 18 iunie 1954, p. 1.

¹⁸ P. Cozia, *Vasul cultural S.R.T. nr. 2*, în „Munca”, an XI, nr. 2.092, miercuri, 7 iulie 1954, p. 1.

¹⁹ M. Petra, *Un om de ispravă*, în „Viața nouă”, an XV, nr. 4.267, sâmbătă, 16 august 1958, p. 3.

sperietoare, ci ajută real, în mod efectiv, la bunul mers al treburii ori întreprinderii”²⁰.

După 1960-1961, Dumitru Olteanu a devenit magaziner la magazia de mărfuri a Direcției Regionale a Navigației Fluviale Galați, rămânând însă un apropiat al brigăzii artistice și de agitație a întreprinderii, până la pensionarea sa.

Cazul lui Dumitru Olteanu nu era unic în peisajul vaselor culturale și al noii societății românești din acea perioadă. Asemănătoare este și situația lui Vasile Giușcă, fost marinar pe nava „Tudor Vladimirescu” și nostrom al echipajului vasului cultural „Ciprian Porumbescu”, care a învățat să scrie și să citească abia în anul 1948, la vârsta maturității. Imediat după aceasta, proaspătul cunosător de carte s-a simțit atras irezistibil de publicistică, din 1950 devenind corespondent al ziarului local „Viața nouă” sau al cotidianului central „România liberă”, cu relatări specifice epocii despre activitatea portului Galați, constante fiind referirile la sprijinul activ al Uniunii Sovietice și la necesitatea schimbării societății românești.

Odată cu atracția față de jurnalism, în cazul lui Vasile Giușcă a apărut și dragostea față de poezie, impunându-se în cercul poezilor proletcultiști ai Direcției Regionale a Navigației Fluviale Galați cu poezia „Cîntăm iubirea noastră slăvitului Stalin”, publicată în 1950. În anul următor, având în spate o „bogată activitate literară”, Vasile Giușcă a devenit membru al filialei Galați a Uniunii Scriitorilor iar din 1952 și coordonator al cercului literar de la Casa de Cultură „Gheorghe Gheorghiu-Dej” din Galați²¹. Despre activitatea sa literară, în 1953 se menționa în „România liberă” că „Tovarășul Vasile Giușcă, șef de echipaj pe unul din vasele portului Galați, ne-a dat schița *Votul și procesul*, în care satiriza farsa alegerilor din trecut. Tot el ne-a scris și un reportaj *Votez pentru mine*, în care arăta bucuria cu care întâmpină alegerile marinarilor de pe vasul pe care lucrează”²².

În anul 1955, Vasile Giușcă a primito mențiune la concursul de recenzii de filme sovietice și premiul II la concursul literar, pentru nuvela *Eliberarea*, cele două evenimente fiind organizate în data de 25 decembrie, în ziua Crăciunului, la cinematograful „Maxim Gorki” din Galați, de Comitetul regional ARLUS, în perioada „Lunii prieteniei româno-sovietice”²³. Încurajat și plin de elan, Vasile Giușcă a publicat apoi periodic materiale despre viața portului Galați și viața și activitatea muncitorilor portuari, în ton proletcultist, în ziarul local „Viața nouă”, fiind, încă din 1953, un membru de bază al Cenaclului literar „Hristo Botev” din Brăila și al Cenaclului literar al Bibliotecii „V. A. Urechia” din Galați. O „măsură” a valorii sale poetice a fost dată în anul 1956, când Vasile Giușcă s-a remarcat în mediul cultural local prin creațiile sale referitoare la alegerile pentru Sfaturile

²⁰ *Ibidem*.

²¹ A. Croitoru, *Galați, un oraș în plină dezvoltare*, în „Scânteia”, an XXII, nr. 2.511, vineri, 21 noiembrie 1952, p. 2.

²² H. Vălușanu, *La o stație de radioficare din Galați*, în „România liberă”, an XI, nr. 2.846, miercuri, 25 noiembrie 1953, p. 2.

²³ *Premierea unor lucrări la concursul de recenzii de filme*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.451, miercuri, 28 decembrie 1955, p. 5.

Populare Regionale și Marea Adunare Națională, în mod clar aceasta fiind una din temele sale preferate pe tărâm liric²⁴.

Dincolo de elanul versurilor, poeziile lui Vasile Giușcă au fost mereu simple discursuri lipsite de merite literare, pline de avânt proletcultist. Din acest motiv, odată cu schimbarea de optică a conducerii politice a României față de URSS, poziția literară a lui Vasile Giușcă a scăzut treptat, dispărând în 1964, nu înainte de a-i apărea un adevărat portret de om și autor în ziarul „Munca”²⁵.

În 1970, lui Vasile Giușcă i-a apărut o ultimă poezie, dedicată trendului momentului: tineretul revoluționar, demersul său fiind însă benign în mișcarea literară a aceluia moment. Semnificativ pentru percepția unui fost agitator cultural precum Vasile Giușcă în România de după 1965 este răspunsul primit de acesta de la revista literară „Ramuri”: „Prozele dumneavoastră nu sînt publicabile. Cu atît mai puțin poezia: *E o sudoriță tare cumsecade/ Portretul ei a fost și la ziar/ Cînd sudează fierul parcă arde/ Ca lumina strașnică de far (Invitația unui marinar)*. În asemenea versuri, pe care e inutil să le mai comentăm, nu mai zboară nici pescărușii de la dv. din port”²⁶.

La fel de emblematică pentru activitatea vaselor culturale este figura lui Ion Frangulea, responsabilul cultural al vasului „Ciprian Porumbescu”. Muncitor la Centrul Mecanic Agricol din Galați, a fost evidențiat în anul 1948 în concursul pe ramură ca muncitor fruntaș, fiindmai mult decât deschis la noua ideologie comunistă. Atît de deschis și dornic de afirmare, încât în luna decembrie 1949, i-a scris o scrisoare lui Iosif Vissarionovici Stalin, publicată pe prima pagină a oficiosului Comitetului Județean PMR Covurlui, „Viața Nouă”, cu destinatarul și adresa „Tovarășului Stalin, Moscova, Kremlin”. Textul vorbește de la sine: „Scumpe Iosif Vissarionovici, Nu de mult timp am vizitat minunata expoziție a Industriei Sovietice ce se află deschisă în Capitala Republicii noastre Populare, la București.

Această expoziție a însemnat pentru mine, tovarășe Stalin, o părticică din Patria Sovietică mutată aici la noi. Și nu-ți închipui cît de fericit am fost să am posibilitatea – prin această expoziție – să văd uriașele succese ale oamenilor muncii din minunata duminică Patrie, care urmîndu-ți învățătura, se află în fruntea luptei pentru pace.

Puternicile tractoare și combine, care îndeplinesc munca a sute de oameni, mi-au arătat mie, iubite tovarășe Stalin, cît de înaintată este agricultura din Uniunea Sovietică.

Din învățătura Marelui Stalin eu am înțeles că socialismul nu poate fi înfăptuit numai la oraș, ci el trebuie să fie înfăptuit și la sate. Și acesta nu poate fi posibil fără o agricultură mecanizată.

De aceea, noi, oamenii muncii din R.P.R. – îndrumați și sprijiniți de Partidul nostru – îți urmăm cu încredere și hotărîre învățătura ta și folosind

²⁴ Ion Dumitru, *op. cit.*, p. 212.

²⁵ Constantin Cristian, *Tinerețea unui... bătrîn*, în „Munca”, an XVIII, nr. 4.333, miercuri, 11 octombrie 1961, p. 1.

²⁶ *Poșta redacției*, în „Ramuri”, an VIII, nr. 7 (85), 15 iulie 1971, p. 2.

experiența oamenilor sovietici luptăm cu avînt pentru dezvoltarea industriei noastre, pentru transformarea socialistă a agriculturii noastre.

Eu, scumpe tovarășe Stalin, sunt muncitor la Centrul Mecanic Agricol din Galați și aici în compartimentul de muncă unde lucrez, îmi dau toată silința pentru a produce mai mult, mai bun și mai eficient, așa cum ne înveți tu. Și te asigur, tovarășe Stalin, că voi reuși, fiindcă îmi însușesc pas cu pas învățătura ta și experiența stahanoviștilor sovietici.

În întrecerile socialiste pornite de muncitori din atelierul nostru în cinstea zilei tale, m-am angrenat și eu pentru a-ți face ca dar importante depășiri de norme pe care le obțin din zi în zi tot mai mari, știind că acesta este cel mai frumos dar pe care ți-l pot oferi de ziua dumitale de naștere²⁷.

Îți urez, scumpe tovarășe Stalin, ani mulți și plini de glorie în lupta în care ne conduci²⁸.

Un an mai târziu, Ion Frangulea a fost avansat pe linie profesională ca maestru-sculer și s-a numărat – în calitate de „fruntaș în muncă” – printre cei 27 de delegați ai partizanilor păcii din partea Regiunii Galați care au participat la Congresul Comitetelor de luptă pentru pace din Republica Populară Română, desfășurat la București, în septembrie 1950. La întoarcerea la Galați, chiar în gara orașului, acesta a ținut o cuvîntare colegilor săi care l-au întâmpinat, în care le-a relatat despre lucrările Congresului, iar în încheiere le-a declarat acestora că „va munci fără odihnă pentru a lămuri pe cât mai mulți oameni cinstiți să devină hotărâți luptători în frontul partizanilor păcii”²⁹. În același an, Ion Frangulea a devenit responsabilul gazetei de perete din cadrul Centrului Mecanic Agricol din Galați și membru al comisiilor de propuneri de candidați pentru Sfaturile Populare Regionale.

Odată cu începerea activității vaselor culturale, Ion Frangulea a devenit din 1953 activistul de partid de la bordul vasului „S.R.T. nr. 2”, fiind numit direct de regionala de partid, împrejurările fiind descrise într-un material de presă: „Era un început de toamnă rece, cînd un om de vreo 40 de ani pășea timid pentru prima dată pe pasarela vasului cultural și bătu în ușa biroului comandantului. După o oră, comandantul vasului îl recomandă echipajul. – *Tovarășul Frangulea Ion va răspunde de acum de munca culturală pe bordul vasului nostru*”³⁰.

Din 1955, a devenit maestru principal la Școala profesională de ucenici din Galați și apoi responsabil al activităților cultural-artistice din cadrul Direcției Regionale a Navigației Fluviale Galați. Odată cu începerea politicii de desprindere față de Uniunea Sovietică a conducerii PMR, cariera lui Ion Frangulea își va încetini avîntul și ulterior chiar va regresa, fiind numit, în anul 1959, directorul

²⁷I. V. Stalin s-a născut la 18 decembrie 1878, la Gori, Georgia.

²⁸„Viața nouă”, an I, nr. 103, joi, 8 decembrie 1949, p. 1.

²⁹„Fiecare dintre noi să devină un adevărat luptător pentru cauza păcii”, în „Viața nouă”, an II, nr. 339, miercuri, 20 septembrie 1950, p. 1 și 4.

³⁰Vasile Neculai, *Matrozii pot fi și artiști*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.162, miercuri, 26 ianuarie 1955, p. 2.

căminului cultural din comuna gălăţeană Independenţa, şi în cele din urmă, muncitor la Centrul Mecanic Agricol din Galaţi.

Revenind la activitatea efectivă a vaselor culturale, trebuie spus că printre cele mai importante misiuni ale acestora erau veritabilele turnee făcute în localităţile izolate din Balta Brăilei sau, mai ales, din Delta Dunării.

În prima parte a lunii august 1954, într-un reportaj semnat de Gheorghe Pietraru, care avea ca scop descrierea modernizării porturilor dunărene din aval de Galaţi, este surprinsă atmosfera generată de sosirea vasuluicultural „S.R.T. nr. 2” în localitatea Periprava: „Oamenii au întâmpinat vasul cu strigăte vesele, iar pe pontonul din faţa cherhanalei au răsarit neveste şi copii. La spectacolul dat de echipa artistică a vasului cultural, pescarii au venit cu toţii, gătiţi în haine de sărbătoare, privind grav şi solemn sala frumos împodobită a vasului. Mai târziu, cu rîsete şi glume, atmosfera s-a dezgheţat şi oamenii au început să privească nestingheriţi jocul artiştilor Dunării sau peripeţiile vînătorilor de balene de pe ecran”³¹.

Ca o paranteză fie spus, ce nu menţiona autorul reportajului era că literalmente la câţiva paşi de locul unde se desfăşura spectacolul de pe vasul cultural, la Periprava, în acest „sătuleţ de pescari de pe braţul Chiliei”, îşi desfăşura nestingherit activitatea unul din cele mai funeste lagăre de muncă din România acelei perioade, în care şi-au pierdut viaţa mii de deţinuţi politic...

Un nou episod din turneul din luna august 1954 al vasului cultural este descris într-un alt ziar central, în cadrul rubricii *Oameni noi şi faptele lor*, chiar de către comandantul vasului, Dumitru Pascu: „Era pe-nserat. Din curţi se ridica fumul, vestind că gospodinele pregătesc cina. Câţiva băieţandri ce se jucau pe mal au zărit un vapor apropiindu-se liniştit. De pe covertă, difuzoarele transmiteau muzică. Era vasul cultural *S.R.T. nr. 2*, venit în vizită la pescarii din comuna Tatanir, în plină Deltă. Nu după multă vreme, bătrînii şi tinerii pescari, împreună cu femeile şi copiii lor, urcau schela înaltă a vasului. Ajunşi sus, ei au vizitat sala de lectură, cabinele, primind cu bunăvoinţă lămuririle cerute. De acolo, oaspeţii au fost îndrumaţi spre sala de cinematograf, unde au asistat la rularea a două filme documentare: *Pe şantierele Moscovei* şi *Vînătoarea de balene*. Spectatorii au avut o seară plăcută.

A doua zi, pe bord au fost mai mulţi oameni decît în prima seară. Aşteptau în sală începerea spectacolului de teatru. O formaţiune artistică a prezentat un frumos program de estradă. Ropote de aplauze au răsplătit pe actorii amatori. Pescarul Grigore Calistrat, ţaranca muncitoare Galina Carpov şi alţii s-au apropiat de colectivul artistic pentru a le exprima mulţumiri: *Vă rog să mai veniţi pe la noi, la Tatanir* – a spus Galina Carpov. *Cîntecele şi jocurile dumneavoastră ne-au mers drept la inimă.*

³¹Gheorghe Pietraru, *Oameni şi aşezări dunărene*, în „Scînteia tineretului”, an X, seria a II-a, nr. 1.643, sâmbătă, 7 august 1954, p. 3.

A treia zi, vasul a pornit mai departe, aducând și în alte comune, așezate pe malul Dunării, voie bună și bucurie³². Într-un soi de bilanț parțial al primei jumătăți a anului 1954, se menționa că în porturile dunărene cuprinse între Giurgiu și Sulina, la bordul vasului cultural „S.R.T. nr. 2” au fost prezentate 16 filme artistice și documentare științifice, jurnale de actualități și sportive, 6 programe artistice date de formații artistice de amatori și sindicale și au fost susținute 37 de conferințe, la toate acestea asistând circa 11.000 de spectatori. Se menționa, de asemenea, că un interes deosebit au stârnit expozițiile *Evoluție și originea omului* și *Popoarele luptă pentru pace*, cea mai rodnică activitate fiind înregistrată în luna iulie³³. În august 1954, activitatea vaselor culturale era promovată la nivel național și prin intermediul publicației de succes „Flacăra”, revistă bilunară social-politică și literar-artistică și prima revistă ilustrată din România de după cel de-Al Doilea Război Mondial: „Multă apă a curs pe Dunăre pînă cînd pescarii din Crișan să se fi înfîlnit cu ceea ce au numit-o apoi minune. În satul lor era întotdeauna liniște. O liniște cumplită. Foșneau doar frunzele sălciilor, cînd bătea vîntul, sau fluiera răgușit un remorcher care urca spre Sulina, ori cobora spre mare.

Aici, din tată-n fiu oamenii-s pescari. Toată viața și-au petrecut-o în barcă sau la cherhana. Mai demult, dacă aveau vreo zi de odihnă, se sculau cu noaptea-n cap: bărbații își pieptăneau bărbile, femeile își îmbrăcau rochiile cele mai colorate și, din prispa casei sau de pe mal, spărgînd între dinți sâmburi de bostan, priveau spre apă. Dar într-o zi, mai de mult, în comuna pescărească Crișan s-a întîmplat *minunea*. În dreptul satului s-a oprit un vapor. Asta nu ar fi fost ceva deosebit. Dar pe prova vasului se putea citi: *Vasul cultural nr. 2*. Iar de pe bord se auzea neînterupt muzică. Pîlcuri de oameni s-au adunat curioși la mal. Mai tîrziu au aflat noutatea: *a venit cultura pe la noi!* – cum a exclamat cu haz pescarul Gherasim Lovin. Vaporul n-a putut acosta. Satul n-avea nici chei și nici ponton. Din bărci pescărești oamenii au făcut atunci punte pînă la vapor. Și după o zi de escală la Crișan, comandantul vasului cultural, Dimitrie Pascu, căpitan fluvial, a putut nota în jurnalul de bord: *Acostat în fața punctului pescăresc Crișan. Patru spectacole pentru copiii pescarilor. Conferință. Muzică. 500 spectatori. Timp favorabil.*

Mare minune, și-a spus în barbă pescarul Perijoc și lovind cu cotul pe tovarășul său de muncă, moș Terente, îi împărtăși mirarea: – *Teatru pe baltă?* Și de-atunci, *teatru pe baltă* s-a jucat în multe părți, și pentru marinari, și pentru pescari, și pentru muncitorii din port, la Brăila, și pe canalul Filipoi, la Galați, și la Tulcea. Și au jucat *pe baltă* și artiștii Teatrului de Stat din Brăila, și cei ai Teatrului de Păpuși din Galați, și echipe artistice sindicale. Au venit aici și Stroe³⁴, și Tomazian³⁵ și mulți alți artiști cunoscuți. Și în felul acesta, într-un an și jumătate

³² *A sosit vasul cultural în Deltă*, în „România liberă”, an XII, nr. 3.080, duminică, 29 august 1954, p. 1.

³³ Valeriu Stoiu, *Pe bordul vasului S.R.T. nr. 2*, în „Scînteia tineretului”, an X, seria a II-a, nr. 1.670, joi, 9 septembrie 1954, p. 2.

³⁴ Actorul și comicul Nicolae Stroe (1906-1977).

³⁵ Actorul Vasile Tomazian (1925-1978), vedetă a teatrului de estradă și a cupletului radio și de televiziune.

vreo 27.000 de persoane au asistat la spectacolele și conferințele organizate de *Vasul cultural nr. 2*. Aproape 17.000 de navigatori au urmărit filme specifice meseriei lor: *Chemarea mărilor*, *Crucișătorul Varing*, *Vulturul mărilor*, *Amiralul Nahimov*, *O pânză în depărtare* și altele.

...Zi frumoasă de iunie. În portul Brăila, nava culturală își așteaptă oaspeții. Lucește puntea de curățenie, lucesc alămurile. Sala de spectacol, în amfiteatru, elegant amenajată, te îmbie să intri. În club se joacă șah și se citește. Seara, comandantul vasului scrie în jurnalul de bord: *Orele 16-17: muzică discuri; 17-17.30: conferință despre compozitorul Glinka; 17.30-19: program artistic; 19-21,30: film. Timp frumos...*

Apoi, căpitanul Dimitrie Pascu și colaboratorul său Ion Frangulea, responsabilul cultural, pregătesc planul de muncă pentru zilele următoare: conferințe, filme, dansuri... Aceasta e încărcătura cu care navighează *Vasul cultural S.R.T. nr. 2*, în josul Dunării. Iar în susul Dunării, pînă la Porțile de Fier, activează *Vasul cultural nr. 1*.

În liniștea serii, se aude un glas limpede: *Marinari la bord! Coboriți ancora, ridicați cortina!* Barometrul de punte indică: timp frumos³⁶.

În ultimele zile ale anului 1954, o altă notă de presă făcea referire la activitatea vasului cultural „S.R.T. nr. 2” – redenumit vasul cultural „NAVROM nr. 2”, despre care se menționa că a avut o bogată activitate artistică, găzduind 120 de spectacole teatrale și cinemografice, la care au asistat peste 17.000 de persoane, cifrele fiind, cu siguranță, mult supraevaluate³⁷. Și cum vasul era „cultural” iar activitatea meritorie, aspecte referitoare la acesta au fost publicate la sfârșitul anului 1954 și în organul de presă al Ministerului Culturii, reliefându-se latura sa propagandistică: „A devenit obișnuită acum, în nemărginita împărăție de ape și stuf a Deltei Dunării, în localitățile de pe malurile bătrânului fluviu, prezența vasuluicultural *NAVROM nr. 2*.

A sosit Culturalul! Vestea se răspândește ca fulgerul prin casele pescarilor, prin cherhanale... Oameni care pînă mai ieri nu cunoșteau decât lupta cu valurile, care poate nu ținuseră în mîinile lor, niciodată, o carte, pot merge azi la spectacole teatrale și cinematografice, pot citi cărți și ziare, pot asculta muzică sau juca șah în sălile spațioase ale vasului. În viața lor pătrund astfel – datorită activiștilor culturali de pe acest vas neobișnuit, luminile culturii”³⁸.

Echipa artistică a vasului cultural „NAVROM nr. 2” a participat nu doar la propriile programe, ci și la alte manifestări, în calitate de invitați, precum cele organizate la Adunarea festivă din orașul Galați pentru sărbătorirea zilei de 8

³⁶F. Ursu, *Cu vasul cultural printre pescarii din Delta...*, în „Flacăra”, an III, nr. 15 (40), 1 august 1954, p. 31.

³⁷„Scînteia tineretului”, an X, seria a II-a, nr. 1.756, joi, 30 decembrie 1954, p. 3.

³⁸„Contemporanul”, nr. 49 (426), vineri, 3 decembrie 1954, p. 2; *În Delta Dunării*, în „Flacăra Iașului”, an X, nr. 2.655, joi, 10 martie 1955, p. 1.

martie 1955, alături de brigăzile artistice ale NAVROM și Casei ofițerilor³⁹ sau, periodic, la „Joia tineretului” de la Centrul Medical Sanitar Galați⁴⁰.

De asemenea, tot pe linia dezvoltării misiunii lor, de ridicare a nivelului cultural și ideologic în rândul maselor, echipa artistică a vasului, din care făcea parte tot echipajul, inclusiv comandantul, și-a diversificat activitatea, prin susținerea unor scurte momente artistice pe vasele de pasageri. Astfel, în aprilie 1955, „brigada artistică a prezentat în fața microfonului stației de radioamplificare de pe vasul de pasageri *Tbilisi*, care face cursa Galați-Brăila, un frumos program artistic. Soliștii au interpretat cu acest prilej cîntece sovietice și melodii populare românești, diferite recitări și monologuri, care au plăcut mult călătorilor. Îndeosebi s-au remarcat prin felul cum au interpretat, solista Virginica Constantinescu, care a cîntat melodia *Dunărea comsomolistă* și *Cîntec pentru pace*, tînărul solist Costică Dădăloi și Ioniță Juică (...)⁴¹.

Pe vasul cultural „NAVROM nr. 2” s-a desfășurat, în mai 1955, una din ședințele Cenaclului literar „Hristo Botev”, în colaborare cu Teatrul de Stat din Brăila⁴², colaborarea fiind asigurată de nostromul Vasile Giușcă, om cu reale apropieri față de mediul proletcultist din Brăila și Galați⁴³.

În iunie 1955, ambele vase culturale, alături de nava „Republica”, au format o adevărată bază navală pentru tinerii sportivi caiaciști de la mai multe cluburi din țară, care au participat la Campionatul Republicii Populare Romîne de mare fond pe Dunăre, început în orașul-port Calafat. Probele s-au desfășurat pe parcursul mai multor zile, sportivii fiind cazați și avînd asigurate condiții de masă și recuperare fizică la bordul vaselor culturale „NAVROM nr. 1” și „NAVROM nr. 2”. Cu aceeași ocazie, vasele culturale au găzduit, în portul Lom, și o întâlnire cu sportivi din Bulgaria, în cadrul căreia „în limba comună a prieteniei, oamenii au schimbat insigne, s-au împrietenit apoi au asistat împreună, la proiectarea filmului reprezentînd ediția de anul trecut a cursei”⁴⁴.

La jumătatea anului 1955, în organul de presă al Comitetului Regional PMR și al Sfatului Popular Regional Galați, a apărut un material sintetic de prezentare a celor două vase culturale ale NAVROM, în care publicul era informat despre utilitatea acestora: „Au trecut cîțiva ani de cînd NAVROM-ul a pus la dispoziția navigatorilor și salariaților săi cele două vase culturale. Primul aparține

³⁹ *Adunarea festivă din orașul Galați pentru sărbătorirea zilei de 8 martie*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.198, miercuri, 9 martie 1955, p. 1.

⁴⁰ N. Oancea, „Joia tineretului”, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.212, vineri, 25 martie 1955, p. 3.

⁴¹ D. Anghelato, *Cu echipa artistică pe vasul de pasageri*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.234, miercuri, 20 aprilie 1955, p. 1.

⁴² *Din viața cercurilor literare*, în „Gazeta literară”, an II, nr. 22 (64), joi, 2 iunie 1955, p. 6.

⁴³ La acel moment, printre membrii Cenaclului se numărau Candiano Priceputu și Gheorghe Lupașcu, elevi de liceu, Corneliu Virgolici, director al Liceului „Nicolae Bălcescu” și frate al scriitorului Teodor Vărgolici, Marcel Bunescu, invalid de război, Ion Istrati, secretar literar al Teatrului de Stat din Brăila, Georgeta Chiriacescu-Turcu, poetă etc (Ion Dumitru, *op. cit.*, p. 199).

⁴⁴ C. Antonier, *Oameni îndrăzneți*, în „Munca”, an XI, nr. 2.383, vineri, 17 iunie 1955, p. 1.

Direcției Regionale Turnu Severin și are sector obișnuit de navigație de la Moldova Veche pînă la Giurgiu. Al doilea aparține Direcției Regionale Galați și navighează între Giurgiu și Sulina, intrînd și pe brațele Sfîntul Gheorghe și Chilia. Înzestrate cu aparate de proiecție, cu săli de spectacole, biblioteci, instrumente muzicale, aparate de sport etc, construite după modelul cult-bazelor sovietice, străbat fără încetare apele Dunării, poposind azi într-un port, mîine în altul, oferind vizionări de filme, spectacole artistice salariaților NAVROM și familiilor lor. La aceste spectacole sunt invitați și oameni ai muncii din diferite sectoare de activitate. La bordul vasului cultural *NAVROM nr. 2*, care de 2-3 ani vine mereu (sic!) în Deltă, nenumărați pescari și muncitori, cu familiile lor, au asistat la spectacole de neuitat.

Cu cîtva timp în urmă, găzduind la bordul lor pe sportivii participanți la Campionatul republican de mare fond pe Dunăre, împreună cu vasul *Republica*, vasele culturale *NAVROM nr. 1* și *NAVROM nr. 2* au coborît fluviul alături. În orașul Tulcea, în afara filmelor rulate pe vas, sub conducerea responsabililor culturali Ioan Frangulea și Fredi Manu, formațiunile artistice ale celor două vase au prezentat un frumos spectacol alcătuit din cîntece, recitări, scenete de satiră și umor, în spațioasa sală a Casei de cultură. Interpretarea matrozilor artiști, cum sunt fochistul Costel Simionescu, marinarul Gheorghe Chiriaș, șeful de echipaj Stan Ștefan, responsabilul cultural Fredi Manu, de la vasul cultural *NAVROM nr. 1*, marinarii Vasile Bucur și Ioan Luțu, motoristii Pompiliu Dancău și Ioniță Jucă, mecanicul Nicolas Hristu precum și asistenta de punte Virginia Adrian de pe vasul cultural *NAVROM nr. 2*, a fost răsplătită cu aplauze binemeritate. Vizionări de filme au fost prezentate de echipajele celor două vase și la Isaccea, Gorgova și Sulina.

Sub conducerea comandanților, respectiv Iov Vulcan și C. Vagipanaiotu, colectivele celor două vase culturale NAVROM desfășoară o frumoasă și susținută muncă pe tărîm cultural, contribuind la ridicarea nivelului cultural-artistic al oamenilor muncii din porturile unde poposesc și unde sunt așteptați cu multă bucurie”⁴⁵.

Într-un alt reportaj de presă este descrisă numirea lui Ion Frangulea ca responsabil cultural pe vasul „NAVROM nr. 2” și greutățile pe care acesta le-a avut cu membrii echipajului, căroră le era jenă să interpreteze numere cultural-artistice în fața confrăților lor și a populației din localitățile regiunii Galați. Un important aport al reportajului este dat de descrierea atmosferei de la bordul navei, de modalitatea pregătirii spectacolelor: „Tot începutul e greu. Mai ales când din primele luni de muncă culturală ai de-a face cu matrozi care nu prea le place să iasă pe scenă. Matrozii sunt puternic legați de profesia de navigator. – *Tovarășe Frangulea, noi ne facem ofițeri de nave*, acesta era răspunsul marinarilor la îndemnul de a da o mîină de ajutor înviorării muncii culturale pe bord. Tovarășului Frangulea îi era rușine de matrozi, și parcă de supărare pe el însuși că nu găsește metode potrivite de convingere, însă, nu se lăsă furat de descurajare. A făcut tot ce i-a stat în putință, pentru a-i antrena în munca culturală pe marinari. Serile ce

⁴⁵D. Pascu, *Pe vasele „Navrom”*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.309, sâmbătă, 16 iulie 1955, p. 2.

urmară apoi, marinarii le petreceau cu voioșie recitind versuri ale poezilor noștri, ce cîntă zilele însoțite de azi. Apoi monologurile de satiră și umor ale *Urzicii* au deschis primul drum pentru înființarea brigăzii artistice de agitație”⁴⁶.

La fel de important, materialul face descrierea elementelor care compuneau reprezentațiile și a relațiilor dintre participanții în cadrul acestora: „Pentru prima oară pe scena sălii de spectacol a vasului cultural, matrozii făceau repetiție.

– *Iaca așa, tovarășe, se fac prezentările*, le arăta responsabilul cu calm. Matrozii sînt toți utemiști. Ei ascultă cu atenție. Munca artistică cere disciplină.

– *E rîndul meu, tov. Frangulea*, – sări cu vorba Bucur Vasile, cel mai tânăr dintre toți.

– *Nu, Prisecaru urmează.*

– *Gata tov. Frangulea.*

– *Dar stai, nu așa. Mai întâi te prezinți, și ții cont! Acum sala de spectacole e goală, dar cînd va fi plină de spectatori să nu care cumva să te intimidezi.*

– *Am înțeles.*

– *Și acum tov. Prisecaru Nicușor va recita poezia „Partidului” de A. Toma...*

*Speranță și putere și liniște și ură.
Așa erai în timpul acela-ntunecat,
Cînd cu securea noastră izbind-o neîncetat
În zidul închisorii, căscasem o spărtură...*

– *Bine tov. Prisecaru, dar trebuie să fie și mai bine.*

– *E rîndul meu acum*, spuse matelotul Luțu Ioan.

– *Nu te repezi Luțule, tu ești în rol cu Matei. Anunți „Duetul marinarilor” și „Perinița”. Acum e rîndul lui Bucur. Hai, Bucur, recită „Burlanul”:*

*Fabrica Metalu merge bine
Dă mereu produse peste plan
Are muncitori frumoși ca mine
Dar și-o poveste c-un burlan.
Într-o zi căzînd o ploaie mare
Printr-o plesnătură din burlan
S-a scurs apa la ventilatoare*

Și m-am gîndit c-ar trebui să se repare...

Urmează Corodi Iulia ce cîntă un cîntec popular maghiar. După ce a terminat de cîntat, pe scenă intră fochistul Olteanu Dumitru și spune o bucată veselă în legătură cu sportul. Era plin de haz și s-a dovedit că poate să dea spectatorilor momente vesele. Fochistul Nicolae Costică e un om în vîrstă. Și tare îi pare rău, că nu-i și el tînăr, că ce mai cazacioc i-ar trage...

Pe scenă intră Virginica Constantinescu. Ea cîntă acompaniată la pian și acordeon, cunoscuta satiră *Teoria cocoșului*.

⁴⁶Vasile Neculai, *Matrozii pot fi și artiști*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.162, miercuri, 26 ianuarie 1955, p. 2.

- *Ce zici de brigada noastră artistică, tovarășe comandant?*
- *E un început bun, tovarășe Frangulea.*

Primul spectacol. Sala de spectacole a vasului cultural devenise neîncăpătoare. Turneul echipei artistice ce a dat spectacole astă vară prin porturile dunărene, le-a inspirat marinarilor de pe vasul cultural nădejdea că pot și trebuie să fie artiști. Matrozii erau îngrijorați că nu vor putea fi la înălțimea cerințelor publicului. În culise, mâinile lor se strîngeau cu putere, cu îmbărbătare. Dar cel mai bun curaj erau vorbele domoale ale responsabilului cultural Frangulea Ion și ale comandantului Pascu Dumitru.

- *Curaj tovarăși, curaj, publicul vrea să-i arătați ce puteți.*
- Programul s-a desfășurat minunat. Aplauzele furtunoase nu se mai sfârșeau.
- *Bis, bis, strigau spectatorii: Vrem să mai auzim încă odată „Burlanul”.*
- *„Teoria cocoșului”* ziceau alții:
- *Ba nu! ba nu!* ziceau marinarii. *Să ne cînte Virginica „Caisul”.*

Acesta era primul certificat pe care l-au primit matrozii de pe *vasul-cultural nr. 2*. Responsabilul cultural Frangulea Ion și comandantul vasului, cuprinși de bucuria entuziastă, au strîns pe rînd mâinile utemiștilor și le-au zis: – *Matrozii pot fi și artiști!*⁴⁷.

Într-un alt material, publicat în iulie 1955, în care se prezenta activitatea cultural-educativă în cadrul Direcției Regionale a Navigației Fluviale Regionale Galați, se menționa că un aport important l-a avut vasul cultural „NAVROM nr. 2”, a cărui brigadă artistică a susținut în semestrul I al anului nu mai puțin de 99 de spectacole, la care au asistat 16.500 de spectatori și 38 de spectacole în cadrul întreprinderii, vizionate de 7.500 de spectatori. De asemenea, publicul cititor mai era informat și de faptul că brigada artiștilor amatori de pe vasul cultural susținuseră o serie de spectacole și la căminele culturale din comunele Cuza Vodă, Smârdan și la SMT Traian-Sat⁴⁸.

Așa cum am menționat, cele două vase culturale erau în permanent contact cu celelalte instituții culturale. Spre exemplu, în septembrie 1955 vasul cultural nr. 2 „Ciprian Porumbescu” a avut o prolifică colaborare cu Teatrul de Stat din Constanța, sprijinind derularea unui turneu al acestuia din urmă în mediul rural: „Continuînd să desfășoare o vie activitate de stimulare și sprijinire a vieții culturale în regiune, Teatrul de Stat din Constanța a întreprins un turneu cu piesa *Drumul Soarelui* de Virgil Stoenescu. Turneul a avut ca itinerariu comunele din regiunea Constanța, situate pe malul Dunării, folosindu-se pentru deplasarea colectivului de vasul cultural nr. 2 *Ciprian Porumbescu*. Cu acest prilej, piesa lui Virgil Stoenescu, legată prin acțiunile ei de specificul acestei regiuni, a fost prezentată populației de pe malurile Dunării, pescari din comunele Ghindărești, Topalu și Oltina, țărani

⁴⁷*Ibidem.*

⁴⁸E. Anghel, *O vie activitate culturală la D.R.N.F.G.*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.320, vineri, 29 iulie 1955, p. 3.

muncitori din Ostrov, Hârșova și Cernavodă, care au aplaudat îndelungat piesa și interpretarea actorilor”⁴⁹.

De asemenea, la bordul vasului cultural „Ciprian Porumbescu” – și al navelor „16 Februarie” și „Borcea”, pe perioada iernii dintre anii 1955 și 1956, s-au desfășurat și „cursurile de ridicare a calificării profesionale, urmate de personalul tehnic și muncitorii atelierele navale din porturi, echipajele vaselor, de la comandant și mecanicul șef, până la cel mai tânăr marinar și fochist”⁵⁰.

Activitatea celor două vase culturale a fost amintită și în cadrul lucrărilor Congresului Sindicatului muncitorilor din transporturi navale, aeriene și rutiere, desfășurat în București, în septembrie 1955, menționându-se că în anul în curs, „pentru ridicarea nivelului cultural-politic și ideologic al muncitorilor din întreprinderile de navigație fluvială, cele două vase culturale au prezentat în fața a peste 16.530 de salariați 30 de filme și 41 de conferințe, dar și alte numeroase spectacole”⁵¹.

Profitând de o vreme de toamnă frumoasă, vasul cultural „Ciprian Porumbescu” a realizat în luna octombrie 1955 un alt turneu în Delta Dunării, destinația acestuia fiind satul Crișan din raionul Tulcea, unde a prezentat două spectacole formate din cântece, recitări și monologuri inspirate din viața marinarilor, dar și proiecția filmului cehoslovac „Micul partizan”, a cărui acțiune se desfășoară într-un oraș mic din această țară, în perioada de ocupație hitleristă și în care sunt descrise faptele eroice ale copilului Jenda împotriva ocupanților⁵². În luna următoare, vasul cultural „Ciprian Porumbescu” a realizat o misiune asemănătoare, de astă dată în satul Mila 23, unde a fost proiectat filmul sovietic „Departee de Moscova”, urmărit de circa 400 de oameni. Oamenii Deltei puteau vedea astfel ecranizarea romanului omonim al scriitorului sovietic Vasili Ajaev, în care era descrisă complexitatea spirituală a omului sovietic, surprins în plin proces al muncii, dar și evoluția spectaculoasă a economiei sovietice, care atrăgea după sine modificări fundamentale în conștiința umană⁵³.

Dovadă a importanței vaselor culturale în propaganda regimului este prezentarea, pe prima pagină a ziarului „România liberă”, organul de presă al Sfatului Popular din Republica Populară Română, a unui amplu reportaj care are ca subiect principal vasul cultural „Ciprian Porumbescu”, plecându-se de la contextul construirii lui până la o prezentare detaliată: „În fața portului fluvial Galați e lume multă. Unul din vapoarele societății NAVROM se pregătește să plece

⁴⁹Romeo Profit, *Teatrul de Stat din Constanța în turneu cu vasul cultural pe Dunăre*, în „România liberă”, an XIII, nr. 3.395, marți, 6 septembrie 1955, p. 1.

⁵⁰D. Pascu, *Cursuri de ridicarea calificării navigatorilor*, în „Viața nouă”, an XIII, seria a II-a, nr. 3.472, duminică, 22 ianuarie 1956, p. 3; D. Pascu, *Navigatorii se pregătesc*, în „Înainte”, an XII, nr. 3.465, sâmbătă, 14 ianuarie 1956, p. 3.

⁵¹*Lucrările Congresului Sindicatului muncitorilor din transporturi navele, aeriene și rutiere*, în „Munca”, an XI, nr. 2.459, vineri, 16 septembrie 1955, p. 2.

⁵²*Vasul cultural în Deltă*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.377, miercuri, 5 octombrie 1955, p. 1.

⁵³Petre Staraș, *Vasul cultural în Deltă*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.400, marți, 1 noiembrie 1955, p. 3.

într-o cursă obișnuită pe Dunăre. Glasul răgușit al sirenei pune pe fugă pe întârziați. Pe nesimțite, vasul se îndepărtează apoi de chei și pornește în josul apei, spre Tulcea. Animația de pe chei nu scade. Dimpotrivă, grupuri-grupuri de oameni sosesc mereu în fața Palatului Navigației din Galați. Ce se întâmplă? Sosește un vapor? Se organizează o excursie? Pentru a dezlega misterul, să urmărim mai îndeaproape pe cetățenii care se îndreaptă spre unul din pontoanele portului. Încotro se duc?

Hotărît, o asemenea ciudățenie de vas n-am mai văzut. După partea sa inferioară, pare un șlep. Dar deasupra punții s-au ridicat niște construcții curioase, căroră le găsești cu greu explicația. Nici vapor de pasageri nu poate fi, n-are nici obișnuitele saloane, nici punți superioare și nici coșuri. Și ce nume curios: *Ciprian Porumbescu*! Ce legătură poate fi între această ambarcațiune neobișnuită și autorul minunatei *Balade* care a fermecat atîți ascultători?

Toate aceste nedumeriri ale celor care trec pentru prima oară prin fața vasului *Ciprian Porumbescu* sunt justificate și necesită o explicație. Este știut că prin specificul muncii sale, personalul ce deservește vasele de transport nu se poate bucura de o activitate culturală normală. Fiind aproape mereu pe drum, uneori în porturi mici, depărtate, navigatorii erau puși în situația de a nu putea vedea decît rareori un spectacol teatral sau cinematografic. Aceeași problemă se pune și pentru pescarii din satele Deltei, ca și pentru familiile lor. Pornind de la această premisă, Direcția Generală NAVROM din cadrul Ministerului Transporturilor Navale și Aeriene a luat în urmă cu câțiva ani inițiativa construirii unor vase culturale care, mergînd din port în port, să prezinte spectacole variate și atractive.

În 1952 s-a început construirea vasului cultural *Ciprian Porumbescu*. Un șlep obișnuit a căpătat încetul cu încetul aspectul vasului pe care îl întîlnim acum prin porturi. Să-l vizităm! Începem cu sala de spectacole. Cu greu ai crede că te afli pe un vas, că ai sub tine un abis de zeci de metri adîncime. O sală cochetă, cu 120 de scaune pliante, cu o scenă frumoasă și încăpătoare. Nu lipsesc nici culisele și nici măcar cabina de machiaj pentru actori. În spatele sălii se află cabina de proiecție, înzestrată cu un aparat modern precum și stația de radio-amplificare a vasului. La fiecare trei zile rulează alt film, astfel încît spectatorii pot vedea multe filme concomitent cu cetățenii Capitalei și ai marilor orașe din țară. Să mergem mai departe. Biblioteca și sala de lectură nu se deosebesc cu nimic de cele ale unor mari așezăminte de cultură. Fotolii confortabile, mese încărcate de ziare și reviste. Și peste tot, o curățenie sclipitoare. Sala următoare e destinată tenisului de masă. Urmează apoi dormitoare, sala de mese, cabinele personalului. Marinarii artiști de pe vasul *Ciprian Porumbescu* se bucură de condiții dintre cele mai bune. Vasul are încălzire centrală, instalație proprie de energie electrică, megafoane în toate sălile și cabinele.

Dar cine sunt artiștii de pe vasul cultural *Ciprian Porumbescu*? Cine sunt cei care dau spectacole teatrale și muzicale atît de apreciate de sute și sute de cetățeni din porturile dunărene? Absolvenți ai Conservatorului? Actori profesioniști de la vreun teatru de stat care își dau concursul în cadrul spectacolelor organizate pe vas? Nicidecum. Actorii și muzicanții sunt însă și personalul vasului: marinari, fochiști, mecanici. Fiecare dintre ei, pe lîngă meseria de bază, contribuie într-un fel

sau altul, la manifestările culturale de pe vas. Hristo Nicolau, de pildă, șeful mecanic al vasului, e chitarist. Îți arată dinamurile mixte, transformatorul sau pompa de incendiu cu aceeași mândrie cu care își povestește despre succesele artistice ale lui și ale tovarășilor lui. Motoristul Prisăcaru s-a specializat în recitarea de poezii. Tînărul marinar Viorel Dumitru face parte din brigada artistică a vasului și totodată scrie poezii, schițe, nuvele care se discută în cadrul cinaclului literar. Bătrînul matroz Vasile Giușcă, care a învățat carte în 1948, a devenit de curînd laureatul concursului de nuvele al ziarului *Viața nouă* din Galați. Citește tot ce apare nou în literatură și în cabina lui găsești totdeauna un vraf de cărți proaspăt cumpărate din librării. Interesante pentru a ilustra preocupările personalului vasului *Ciprian Porumbescu* sunt articolele din ziarul de perete al vasului. Printre altele, găsim aici un articol despre Petöfi, scris de fochistul Adrian Ioan și unul despre Hristo Smirneanschi, redactat de matrozul Vasile Giușcă. Este emoționant să vezi exprimată în forme atît de variate, setea de cultură a acestor oameni simpli, dintre care unii nu știau acum cîtiva ani nici să citească (...)⁵⁴.

Conform surselor oficiale, vizitele vasuluicultural „Ciprian Porumbescu” în localitățile Deltei Dunării provocau adevărate emoții în rîndul populației, propaganda regimului neuitîndu-i nici pe copii. Într-un reportaj de presă în care erau subliniate progresele aduse de noul regim în domeniul educației și culturii, martori inocenți sunt luați elevii din clasele primare, care povestesc impresiile lor despre vasulcultural: „...am putut să fac mai bine cunoștință cu toți copiii din clasa a I-a și a II-a, care învățau după amiază la lecțiile de limbă rusă și romînă. De la ei am aflat mai multe lucruri noi. – *Știți*, mi-au spus ei, *a fost la noi în vizită vasulcultural „Ciprian Porumbescu”*. Era lesne să înțelegi nemărginita bucurie a bondocilor vioi, căroră li se prezentase un program special pentru ei. Mi-au povestit despre poeziile, despre dansurile și corurile pe care le-au ascultat sau le-au văzut. – *Nici noi n-am rămas mai prejos*, a sărit din bancă Vasile Grosu. *Ne-au chemat să spunem și noi poezii, să cîntăm, să dansăm. Ce, credeți că noi nu știm de-astea?* Fiii lipovenilor mi-au povestit apoi cu înflăcărare despre eroul filmului *Micul partizan*, pe care l-au văzut, despre faptul că niște tovarăși de la București i-au filmat”⁵⁵.

Anul 1956 a debutat pentru cele două vaseculturale cu o chemare la întrecerea socialistă. Astfel, în presa vremii se menționa: „Colectivul vasului cultural *George Enescu* din Turnu Severin, răspunzînd chemării vasului cultural *Ciprian Porumbescu* din Galați, s-a angajat să prezinte 14 spectacole la căminul cultural și la unele întreprinderi din orașul Turnu Severin, precum și în raza raionului. În afară de spectacolele date, colectivul vasului a organizat un ciclu de conferințe cu teme luate din activitatea partidului nostru, un concurs pentru cele mai bune articole la gazeta de perete și au fost emise la stația de radioficare 110 ore de muzică populară romînească. În prezent, brigada artistică de agitație a vasului

⁵⁴Paul Marian, *Clubul plutitor*, în „Romînia liberă”, an XIII, nr. 3.433, joi, 20 octombrie 1955, p. 1.

⁵⁵Paula Popescu, *Note de drum: Prin Delta*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.381, duminică, 9 octombrie 1955, p. 2.

cultural *George Enescu* pregătește un nou program, pe care-l va prezenta cît de curînd”⁵⁶.

Peste cîteva luni, în mai 1956, despre vasul cultural „George Enescu” se menționa că a avut o activitate plină, anunțându-se, totodată, și un nou turneu în unele porturi dunărene „în perioada de iarnă, brigada artistică a vasului, formată dinmembri ai personalului de deservire, a prezentat în fața marinarilor o serie de spectacole. Acum, brigada culturală a vasului, condusă de George Stancu, care la concursul raional al brigăzilor artistice a cîștigat premiul I, pregătește programe noi, pe care le va prezenta în curînd la Calafat, Bechet și Corabia”⁵⁷.

Cele două vase culturale și mai ales colectivele lor artistice erau amplu folosite de organizațiile de partid locale și regionale pe linia propagandei oficiale. Deja, în luna februarie 1956, ziarul oficial al Comitetului regional PMR și al Sfatului Popular Regional Craiova amintea de faptul că în sprijinul oamenilor muncii, „o frumoasă activitate desfășoară și brigada artistică de agitație a Șantierului naval Turnu Severin și în special cea de pe vasul cultural „George Enescu”, condusă de tovarășul Galbenu”⁵⁸, iar brigada artistică a vasului cultural „Ciprian Porumbescu” era lăudată că sub îndrumarea „comitetului de partid și avînd sprijinul comitetului de întreprindere a combătut cu tărie chiulul, superficialitatea în muncă și birocratismul”⁵⁹.

La rîndul său, în contextul sărbătoririi Zilei Internaționale a Muncii în anul 1956, vasul cultural „Ciprian Porumbescu”, alături de vaporul „Anghel Saligni”, a avut la bordul său grupuri de oameni ai muncii din Galați, în cadrul unei excursii pe Dunăre. În costul biletului, de 4 lei de persoană, era asigurat transportul propriu-zis, dar și un program susținut de brigăzile artistice ale P.T.T.R. și Căminului cultural „Șalom Alehem”⁶⁰.

O lună mai târziu, vasulcultural „Ciprian Porumbescu” era parte a unui eveniment din lumea cărții. Astfel, la bordul acestuia, în data de 7 iunie 1956, Consiliul Orășenesc ARLUS Galați a organizat „consfătuirea cu cititorii asupra cărții *Corăbierul Grigori Șelihov* de V. Grigoriev”⁶¹. Prezentarea cărții – în care erau prezentate faptele cutezătorilor navigatori ruși din secolul al XVIII-lea, care au înlocuit, pentru prima oară, spațiile albe de pe hărțile Americii de Nord, dar mai ales ale vestitului Grigori Șelihov, care a deschis o nouă etapă în istoria cercetării acestor ținuturi – a fost făcută de Pazușanu Pîrvulescu, redactor al Editurii Cartea Rusă. Tot la bordul vasului, după acest eveniment, a fost prezentată piesa de teatru

⁵⁶I. Marinescu, *Frumoase realizări*, în „Înainte”, an XII, nr. 3.393, duminică, 8 ianuarie 1956, p. 2.

⁵⁷*Vasul cultural în turneu*, în „Scînteia”, an XXV, nr. 3.598, vineri, 18 mai 1956, p. 2.

⁵⁸*Brigada artistică de agitație – mijloc important de educare a maselor*, în „Înainte”, an XII, nr. 3.413, miercuri, 1 februarie 1956, p. 1.

⁵⁹Gheorghe Potecă, *Muncă culturală legată de viață*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.559, vineri, 4 mai 1956, p. 2.

⁶⁰*Excursie pe Dunăre*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.557, marți, 1 mai 1956, p. 3.

⁶¹„Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.588, joi, 7 iunie 1956, p. 3.

O noapte furtunoasă, jucată de echipa artistică a Întreprinderii Direcției Regionale de Navigație Fluvială Galați.

Imediat după acest eveniment, în intervalul 8-10 iunie, vasulcultural „Ciprian Porumbescu” i-a avut la bord pe membrii Ansamblului Teatrului de Estradă, Operetă și Balet din Galați, care au montat câteva spectacole pentru locuitorii satului Maliuc din Delta Dunării⁶².

Tot în iulie 1956, același vas a participat din nou la Campionatul național de mare fond pe Dunăre, având sarcina de a organiza la bordul său seri cinematografice pentru concurenți, la sfârșitul fiecărei zile de competiție⁶³.

Pe linie propagandistică, vasele culturale erau prezente și în reportajele literare care prezentau alte ramuri economice. Într-un astfel de material, despre țărani colectivști ai satului Maliuc din Delta Dunării, aceștia sunt prezentați chiar la munca câmpului, dar din discuțiile cu jurnalistul, rezultă și interesul lor față de vasele culturale și despre programele acestora: „Priveam în oglinda apei la un tractor în mișcare împreună cu câțiva localnici care, în acești din urmă ani, au văzut că există electricitate, că există radio, că există funicular, că există motoare care muncesc pentru om, localnici care mă întrebau dacă vin de departe și dacă știu când va sosi la ei vasul cultural cu echipă de teatru, cu sală de cinematograf care, știau ei bine, alaltăieri se afla la Zimnicea”⁶⁴.

În celălalt capăt al Dunării românești, la sfârșitul anului 1956 se menționa că vasulcultural „George Enescu” din Turnu Severin, de la începutul existenței sale din 1951-1952, a fost gazdă pentru circa 45.000 de spectatori și a prezentat la bordul său aproape 250 de spectacole⁶⁵, cifre probabil mult exagerate, care trebuiau să arate răspândirea culturii proletcultiste în rândul cât mai multor locuitori ai țării. Existau însă și neajunsuri, reliefate de I. Stancu, responsabilul cultural al vasului, care atrăgea atenția că Întreprinderea NAVROM din Turnu Severin nu înțelege cu adevărat menirea și potențialul vasuluicultural „George Enescu”, în condițiile în care „nava lincezește uneori luni întregi în portul Turnu Severin în loc să ridice ancora către satele și porturile care o așteaptă cu nerăbdare și să își poată aduce contribuția la opera de culturalizare a maselor”⁶⁶.

Cel mai probabil lucrurile au fost îndreptate, astfel încât, la începutul anului 1957, vasuluicultural „George Enescu” i-au fost dedicate câteva rânduri în ziarul regional, însă fără noutăți revelatoare referitoare la activitatea sa⁶⁷.

La jumătatea anului 1956, vasulcultural „Ciprian Porumbescu” a fost pus în fața unei noi provocări și a unei noi misiuni, atunci când în a doua parte a anului

⁶² Ion Dumitru, *op. cit.*, p. 315-317.

⁶³ *Cu canotorii pe Dunăre*, în „Scînteia”, an XXV, nr. 3.650, marți, 17 iulie 1956, p. 2.

⁶⁴ Mihai Popescu, *Pe grindul Maliuc, la mila 24...*, în „Gazeta literară”, an III, nr. 27 (121), joi, 5 iulie 1956, p. 4.

⁶⁵ M. Matei, *Pe Dunăre răsună cîntece*, în „Înainte”, an XII, nr. 3.631, marți, 16 octombrie 1956, p. 2.

⁶⁶ *Ibidem*.

⁶⁷ Al. I. Ștefănescu, *Vasul cultural*, în „Înainte”, an XIII, nr. 3.720, duminică, 27 ianuarie 1957, p. 3.

a fost transformat în vaspoliclinică. Astfel, aplicându-se linia trasată la cel de-al II-lea Congres al Partidului Muncitoresc Român privitoare la măsurile de ocrotire a sănătății populației țării, Ministerul Sănătății, cu sprijinul Consiliului Central al Sindicatelor și al Crucii Roșii din România, a început în Delta Dunării cea mai însemnată campanie sanitară de până atunci, implicând cadre medicale și alte resurse umane și materiale importante.

Argumentele pentru începerea unei astfel de campanii erau aduse la cunoștința publicului în organe de presă cu difuzare la nivel național, relifându-se tarele vechiului regim politic din România și grija noilor autorități pentru sănătatea populației țării, îndeosebi a celei din zonele izolate: „Printre vechile necazuri care au măcinat cu perseverență și fără opreliște viața locuitorilor din Deltă, au fost bolile. Afecțiunile reumatismale, malaria, tuberculoza, bolile contagioase și altele, n-au avut de întâmpinat aici nici împotrivirea medicilor, nici a medicamentelor. Aceasta a fost moștenirea preluată de la vechiul regim, odată cu sărăcia și înapoierea locuitorilor. Ridicarea economică și culturală a ținutului, viitorul care se pregătește Deltei, au adus cu sine și dezvoltarea rețelei sanitare. Dar datorită condițiilor speciale ce le oferă regiunea, a vieții care crește acolo odată cu șantierele, cherhanalele și plantațiile, problema sanitară e complexă. De aceea, Ministerul Sănătății va începe în cursul acestei luni o vastă campanie de depistare, profilaxie și combatere a bolilor din Deltă. În acest scop va fi amenajat special un vaspoliclinică, înzestrat cu toate aparatele necesare oricărei policlinici. Vasul va circula pe cele trei brațe ale Dunării, dar activitatea policliniciii cuprinde întregul raion Tulcea. Prima fază a campaniei va fi aceea a examenului clinic pentru toți cei ce locuiesc în Deltă: radioscopii pulmonare, reacție Wasserman, analize felurite de laborator. Pentru a putea executa în bune condițiuni această sarcină grea, vasul policlinică va fi deservit de aproximativ 50 persoane, medici și personal auxiliar. (...)

Pe lângă ajutorul medical imediat, rezultatul cercetărilor făcute de vasul policlinică va servi pentru o monografie sanitară a Deltei”⁶⁸.

Debutul în noua aventură a fost făcut în data de 30 iulie 1956, când policlinicaplutoare a plecat din portul Tulcea, deschizând astfel în mod oficial acțiunea sanitară pentru satele din Delta Dunării – preconizată a dura 3-4 luni, care urmărea realizarea de consultații medicale gratuite populației rurale din zonă. Pentru aceasta, pe vas a fost instalată o policlinică înzestrată cu aparate pentru radioscopii, radiografii pulmonare, un laborator și o farmacie, policlinica fiind deservită de peste 50 de oameni, 21 dintre aceștia fiind medici specialiști în pediatrie, boli interne, ORL, stomatologie, obstetrică și ginecologie⁶⁹, întreaga echipă medicală fiind coordonată de medicul René Zamfirescu. Pentru locurile îndepărtate și foarte greu accesibile din Delta Dunării, vizitele medicale erau asigurate de o echipă de medici, care se deplasau cu o șalupă special amenajată,

⁶⁸Un vas-policlinică în Deltă, în „România liberă”, an XIV, nr. 3654, sâmbătă, 7 iulie 1956, p. 3

⁶⁹Policlinică plutoare în Delta Dunării, în „Scînteia”, an XXV, nr. 3.662, marți, 31 iulie 1956, p. 1.

atașată vasului „Ciprian Porumbescu”, iar la bordul acestuia urmau să fie prezentate populației din zonă diverse conferințe, urmate de filme documentare cu caracter educativ-sanitar⁷⁰.

Într-un reportaj din cotidianul „Scînteia tineretului” era prezentată toată transformarea vasului cultural în prima policlinică plutitoare și nerăbdarea locuitorilor Deltei de a-l primi în localitățile unde locuiau: „Întors din cursă, vaporul *Ciprian Porumbescu* a acostat în portul Galați. Timp de aproape trei săptămîni vasul a însoțit caravana canotorilor participanți la Campionatul RPR de mare fond pe Dunăre. Seară de seară, canotorii urmăreau în sala de spectacole a vasului un film sau asistau la desfășurarea unui program artistic. La cererea lor, stația de radioficare transmitea melodiile favorite. (...) Odată acostat, mi-am închipuit că vasul va rămîne multă vreme în Galați. Se vedea treaba că-i cunosc încă destul de puțin pe marinari. Chiar a doua zi după întoarcere, pe vas domnea o animație cu totul deosebită. *Ne pregătim să ieșim iarăși în larg*, mă informă căpitanul vasului.

Peste cîteva zile, treburile m-au dus iarăși în port. Vasul *Ciprian Porumbescu* se pregătea tocmai să ridice ancora. Cum mai era puțină vreme, am primit invitația de a vizita vasul. Vedeam bine că aici se întîmplase ceva, dar nu puteam să îmi dau seama despre ce anume e vorba. Cunoșteam bine echipajul acestui vas. Acum însă îmi părea altul. Marinarii erau parcă mai îngrijit îmbrăcați. Oare de ce? Dilema aceasta am lămurit-o de îndată ce am pătruns în sala de spectacole. O mică rectificare: de fapt nu mă aflam în sala de spectacole, ci în sala de consultații. Da, întocmai, aparatele Roentgen, dulapurile cu ustensile medicale instalate aici m-au convins că nu mai vizitez vasul cultural *Ciprian Porumbescu*, ci o policlinică plutitoare. Unul dintre medicii aflați aici se simți obligat să mă pună la curent cu cîteva amănunte: *Vasul a fost astfel amenajat pentru o călătorie de cîteva luni în Delta. Scopul vizitei noastre este de a determina gradul de sănătate al locuitorilor Deltei. Pescarii aflați în apropierea Dunării vor avea posibilitatea să primească astfel consultații gratuite și chiar unele tratamente de scurtă durată.*

Înainte de a părăsi vasul, am fost informat că pescarii au și aflat de sosirea acestei policlinici plutitoare. O șalupă călătorește de cîteva zile pe Dunăre și anunță sosirea vasului sanitar⁷¹.

În campania sanitară dusă de vasul „Ciprian Porumbescu”, comandat de Alexandru Popescu, prima echipă medicală a fost formată, printre alții, din doctorii Adrian Chiriac, Constantin Crăciunoiu, Ilie Micu și Paul Georgian – boli interne și reumatologie, Sultana Lupașcu – obstetrică-ginecologie, Gheorghe Alămiță și M. Aleanechian – pediatrie, Doru Mihail și Petre Băleanu – fiziologie și radiologie, Constantin Mircescu – ORL, Mircea Bârsan și Sergiu Sonnenschein – dermatologie, Alexandru Dobrescu – epidemiologie, surorile de ocrotire Ioana

⁷⁰O acțiune sanitară complexă, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.635, miercuri, 1 august 1956, p. 3.

⁷¹V. Ranga, *Prima policlinică plutitoare*, în „Scînteia tineretului”, an XII, seria a II-a, nr. 2.260, miercuri, 8 august 1956, p. 3.

Crăsnaru, Emilia Pleșoianu, Elisabeta Crudu, Margareta Grubea, Eufenia Dinulescu, Gina Șerbanetc, alături de o serie de alți infirmieri și felceri⁷².

În presa vremii, campania sanitară a fost puternic mediatizată, iar pentru o perioadă, denumirea de vasul cultural „Ciprian Porumbescu” a fost înlocuit cu cel de vasul policlinică „Ciprian Porumbescu”, astfel propaganda culturală a fost înlocuită cu cea sanitară, ambele fiind dominate de aspectul politic.

La jumătatea lunii august 1956, în ziarul „România liberă”, organ de presă cu distribuție la nivel național, a apărut un amplu material în care era prezentată activitatea vasului policlinică „Ciprian Porumbescu” și impactul campaniei sanitare asupra populației din Delta Dunării: „Auzi de multe ori vorbindu-se despre regiuni trezite la viață. O frază banală, ar spune cineva care ar privi lucrurile la suprafață. Cine a intrat însă în casa moșului, în casele maramureșene, ori a trecut pragul colibeii de stuf a pescarului dobrogean, regiunile trezite la viață constituie o realitate de necontestat, o înfăptuire grandioasă a regimului nostru. Delta Dunării este una din aceste regiuni, odinioară denumită *jungla românească*. În jungla aceasta, astăzi omul este trezit la viață, învață carte, începe să cunoască și să prețuiască binefacerile culturii și civilizației. (...).

De puțin timp, s-a petrecut un alt eveniment: pe brațul Chilia navighează un vas – deosebit de celelalte – vasul *Ciprian Porumbescu*. E un vas-policlinică, cel mai nou oaspete al Deltei (...). De la 8 dimineața până la 8 seara, cei 40 de oameni, medici și personal auxiliar, stau la dispoziția celor veniți pentru consultații. În cabinele instalate în cala vasului, zeci și zeci de oameni trec prin mâinile lor. Se stă îndelung de vorbă cu omul despre bolile de care a mai suferit, despre condițiile de viață etc., căci scopul nu e numai de a depista bolnavii, de a le da primele îngrijiri sau de a-i expedia pe cei bolnavi, care aveau nevoie de îngrijiri speciale, spre Tulcea sau București.

Treaba de căpetenie a acestei expediții medicale este de a pregăti viitoarea stare sanitară a Deltei. Care sunt bolile acestui ținut, care sunt influențele climatei, ale hranei etc., iată întrebări la care trebuie răspuns. Spre Delta se vor îndrepta oameni de la munte, locuitori ai șesurilor, cu apă puțină, oameni obișnuiți cu alte condiții de viață. Pentru viața viitoare a Deltei trebuie luate o serie de măsuri. Măsurile acestea le vor indica în parte truda acestor oameni în halate albe, ce vor trăi timp de peste 3 luni viața oamenilor dintre brațele și bălțile Dunării, luptând cu arșița, cu furtunile și cu alte greutăți pe care Delta le mai pune în calea omului (...).

Medicii, felcerii și surorile, sosiți aici din toate colțurile țării, n-au pretenții la celebritate. Munca lor, strădaniile, nu așteaptă răsplată deosebită. Dar peste câțiva ani, când medicina noastră va cuceri multe și Delta va fi greu recunoscută de contemporanii noștri, într-un capitol oarecare dintr-o monografie sanitară se va aminti și de expediția lor cu vasul-policlinică *Ciprian Porumbescu*. Se va vorbi, printre generațiile tinere de pescari dobrogeni, despre policlinica plutitoare și

⁷²Dimitrie Pascu, *O întâmplare în Delta*, în „Munca”, an XII, nr. 2.786, duminică, 7 octombrie 1956, p. 2.

oamenii în halate albe, veniți să aducă sănătate. Și aceasta va fi cea mai mare răsplată”⁷³.

Efortul medical al cadrelor sanitare era întregit, după terminarea programului consultațiilor și tratamentelor, cu conferințe și expuneri ale medicilor pe linia medicinei preventive, toate acestea fiind încheiate, zilnic, cu proiecții cinematografice documentare pe teme medicale.

Activitatea echipei medicale de la bordul vasului „Ciprian Porumbescu”, denumit în presă și „sanitarul Deltei”, era unul deosebit, dacă ținem seama că, în conformitate cu raportările oficiale, în august 1956, în satul Ceatalchioi au fost examinați și tratați 160 de copii și 220 adulți⁷⁴, în Pătlăgeanca au trecut prin fața medicilor 110 adulți și 140 de copii, în satul Lascăr Catargiu au primit consultații și tratament 149 copii și adulți iar în satul Padina, în doar două zile, medicii au consultat peste 260 de pacienți, fără ca activitatea să fie încheiată la data raportării datelor⁷⁵.

Toate aceste eforturi ale cadrelor medicale și ale sistemului sanitar de stat au fost popularizate nu numai în presa de partid, ci și în cea profesională⁷⁶, cu răspândire în rândul cadrelor medicale din întreaga țară.

În februarie 1957, se menționa de către Anton Lobodă, corespondentul voluntar al ziarului „Viața nouă” din Galați, că în întreaga campanie sanitară a vasuluicultural „Ciprian Porumbescu”, derulată între iulie-decembrie 1956, au fost consultate și tratate peste 18.000 de persoane⁷⁷.

În condițiile în care autoritățile medicale care au realizat campania din Delta Dunării au concluzionat, printre multe altele, că populația este total expusă în fața unor urgențe medicale, de menționat ar fi faptul că la 25 martie 1959 a fost lansată la apă prima navă-sanitară din România, „Sanitarul”⁷⁸, construită la Șantierul Naval Oltenița, care urma să deservască localitățile din Delta Dunării, dar și lucrările de exploatare a stufului⁷⁹. În același an, și tot la Oltenița, a fost construită și nava soră a acesteia, „Sănătatea”, lansată la apă în luna iulie. Ambele au fost construite pentru Secția Sanitară și Prevederilor Sociale a raionului Tulcea din cadrul Sfatului Popular Regional Constanța, fiind apoi transferate Direcției Sanitare a județului Tulcea, după anul 1965. Pentru perioada dată, cele două nave

⁷³Olga Ilieș, *Escală în Deltă. Cu vasul-policlinică „Ciprian Porumbescu”*, în „România liberă”, an XIV, nr. 3.689, vineri, 17 august 1956, p. 3.

⁷⁴„Ciprian Porumbescu”, în „Munca”, an XII, nr. 2.745, sâmbătă, 18 august 1956, p. 2.

⁷⁵*Consultații la... policlinica plutitoare*, în „Scînteia”, an XXV, nr. 3.674, marți, 14 august 1956, p. 2.

⁷⁶Maria Pescaru, *O policlinică deosebită: vasul de pe Dunăre*, în „Crucea Roșie a R.P.R.”, an V, nr. 1/1957.

⁷⁷*Din scrisorile corepondenților voluntari*, în „Viața nouă”, an XIV, seria a II-a, nr. 3.799, vineri, 8 februarie 1957, p. 3.

⁷⁸Caracteristici: lungime: 24,70 m, lățime: 4,60 m, pescaj maxim: 1,30 m, deplasament maxim: 92 t, propulsie: motor 300 CP, construit la Uzinele „Wola” din Republica Populară Polonă.

⁷⁹*La Șantierele Navale Oltenița sînt posibilități mai mari de dezvoltare a producției*, în „Steagul roșu”, an V, nr. 1.548, miercuri, 1 aprilie 1959, p. 1.

erau destul de bine dotate din punct de vedere al echipamentelor medicale, la bord existând aparat Roentgen, sală pentru intervenții chirurgicale ușoare, masă ginecologică, aparate de sterilizare, micro-farmacie etc.⁸⁰.

De asemenea, pornindu-se de la exemplul campaniei sanitare din anul 1956, între sfârșitul anului 1956 și începutul anului 1960 au mai fost realizate alte 5 caravane sanitare în Delta Dunării, de mai mică amploare însă, la care au participat 9 medici și 4 cadre medicale medii, consultându-se în total circa 2.600 de persoane⁸¹. După încheierea campaniei sanitare din Delta Dunării, vasele culturale și-au reluat rolul inițial. Astfel, primele noutăți ale anului 1957 despre acestea sunt oferite publicului în legătură cu nava „George Enescu” din portul Turnu Severin: „are una din cele mai bune brigăzi artistice de agitație. La concursul din anul 1956, ea a obținut Premiul I pe oraș. Brigada artistică, condusă de tovarășul George Stancu, a prezentat în ultimul timp numeroase spectacole de satiră și umor, care au fost mult apreciate de spectatori. Pe vas s-au organizat și numeroase conferințe, ca *8 ani de la înființarea miliției populare*, *Farsa democrației apusene*, *Despre activitatea culturală din oraș*, care au atras un număr mare de ascultători. Vasul are și un cinematograf cu 150 de locuri, unde se prezintă zilnic filme”⁸². Peste nici o lună, același ziar oficial al Consiliului General al Sindicatelor din R.P.R. menționa că sala de spectacole a navei are 250 de locuri și nu doar 150, notând că în aceasta s-a montat și o piesă de teatru, *Încurcătură de rude*, regizată de același responsabil cultural, George Stancu⁸³.

Interesantă, în context, este prezentarea făcută în presa centrală de către Aurel Gold, șef-adjunct al Secției culturale a Consiliului General al Sindicatelor din R.P.R., a concluziilor vizitei în Uniunea Sovietică a unei delegații de activiști culturali din România, „unde a luat cunoștință de înaintata experiență a prietenilor noștri în domeniul muncii de culturalizare și de educație comunistă”⁸⁴. Se menționa că „sindicatelor sovietice au în acest scop la dispoziție o vastă rețea de cluburi, case și palate de cultură, biblioteci, cluburi pentru copii. Muncitorii din întreprinderi și instituții, membrii lor de familie frecventează 10.500 cluburi și palate de cultură, 130.000 colțuri roșii, 17.000 biblioteci sindicale, 10.000 cinematografe sindicale, vase culturale, vagoane-club, caravane etc.”, concluzionându-se: „Ne-am întors în patrie cu amintiri frumoase despre munca activiștilor culturali cu care ne-am întâlnit, despre pregătirea lor înaltă în domeniul organizării timpului liber a celor ce muncesc, inițiativa, entuziasmul, fantezia lor, atenția pe care o au față de oameni,

⁸⁰Vase sanitare pentru Delta, în „România liberă”, an XVII, nr. 4.594, miercuri, 22 iulie 1959, p. 2.

⁸¹Radu Georgescu, *Pe scurt de la corespondenții voluntari*, în „România liberă”, an XVIII, nr. 4.756, vineri, 29 ianuarie 1960, p. 2.

⁸²Aristică Baghină, *Vasul cultural „George Enescu”*, în „Munca”, an XIII, nr. 2.902, vineri, 22 februarie 1957, p. 2.

⁸³„Munca”, an XIII, nr. 2.910, duminică, 3 martie 1957, p. 2.

⁸⁴Aurel Gold, *Experiență bună, frumoase învățăminte*, în „Munca”, an XIII, nr. 2.951, sâmbătă, 22 aprilie 1957, p. 2.

fac ca ei să se bucure de mult respect și autoritate în rîndurile colectivului de muncă. (...)

Desfășurarea unei asemenea activități culturale de masă, bogată, atractivă, care ține seama de cerințele muncitorilor și la organizarea căreia este atras un larg activ obștesc, poate constitui un exemplu pentru sindicatele de la noi, poate servi învățăminte activului ce lucrează în instituțiile noastre culturale”⁸⁵.

Pe acest fond, în presa centrală a apărut un interesant material în care se trăgea un semnal de alarmă asupra inactivității vasuluicultural „Ciprian Porumbescu”. După ce se amintește de participarea acestuia în a doua parte a anului 1956 la campania sanitară din Delta Dunării, se arată că după finalizarea acesteia „Direcția Regională NAVROM Galați și Consiliul Sindical Galați nu s-a mai interesat de reorganizarea activității culturale pe vas, nu au mai fost programate nici un fel de spectacole, filme etc. Între timp s-au defectat și stația de radioamplificare și aparatul de proiecție a filmelor”⁸⁶. Materialul se încheie printr-un apel la autoritățile menționate de a se implica în revigorarea activității vasuluicultural „Ciprian Porumbescu”, acest lucru trebuind să vină în întâmpinarea navigatorilor și lucrătorilor din porturi care „așteaptă să revadă vasulcultural *Ciprian Porumbescu* desfășurîndu-și activitatea căruia îi fusese destinat”⁸⁷.

În iulie 1957 găsim din nou ambele vase culturale la Campionatul de mare fond pe Dunăre, însoțind loturile asociațiilor sportive de canotaj „Flamura Roșie”, „Recolta”, „Energia”, „Locomotiva”, „Progresul” și echipele Casei Centrale a Armatei București, Clubul Sportiv al Armatei București și Clubul Sportiv al Armatei Marine Constanța⁸⁸, programul fiind similar edițiilor precedente.

Începând cu a doua parte a anului 1957, importanța vaselor culturale începe să piardă din putere, mediatizarea activităților lor – mult restrânse – fiind mult mai rară. Începând cu această perioadă, activitățile cultural-politice în care sunt implicate cele două vase culturale sunt din ce în ce mai limitate și periferice, creionând astfel imaginea unor vase auxiliare care erau folosite doar atunci când situația o impunea. Spre exemplu, în februarie 1958, vasulcultural „Ciprian Porumbescu”, care se afla ancorat în portul Brăila, a găzduit o adunare la care au participat marinarii și familiile lor, în care s-a discutat despre importanța alegerilor deputaților în sfaturile populare⁸⁹.

Treptat, cele două vase culturale nu vor mai fi folosite în misiunile de propagandă cultural-politică, ci în alte activități, precum cele turistice sau de recreere, renunțându-se, de asemenea, și la sintagma *vascultural*, înlocuită cu cea simplă de *vas* sau *navă*. Astfel, în iunie 1958, nava „Ciprian Porumbescu” era pusă la dispoziția Colectivului de Turism și Excursii Galați și folosită în cadrul a două

⁸⁵*Ibidem*.

⁸⁶*A fost odată un vas cultural*, în „România liberă”, an XV, nr. 3.918, miercuri, 15 mai 1957, p. 2.

⁸⁷*Ibidem*.

⁸⁸*Campionatul de mare fond la canotaj*, în „Viața nouă”, an XIV, seria a II-a, nr. 3.925, duminică, 7 iulie 1957, p. 1.

⁸⁹*Cronica electorală*, în „România liberă”, an XVI, nr. 4.151, joi, 13 februarie 1958, p. 1.

excursii în Delta Dunării și una pe litoralul Mării Negre. La prima dintre acestea, organizată în perioada 12-14 iunie, la Sfântul Gheorghe, au participat cadre didactice din orașul și regiunea Galați, cărora li se oferea cazare și masă la bordul navei. Cea de-a doua excursie era organizată la Sulina, în condiții similare, fiind dedicată salariaților P.T.T.R. Galați, iar o a treia excursie asemănătoare era preconizată a fi organizată la Constanța⁹⁰. Ultima excursie din anul 1958 realizată de vasul „Ciprian Porumbescu” a fost pe ruta Galați-Sulina în toamna anului, purtând la bord angajații frunțașii în muncă de la stația CFR Focșani și depoul Tecuci⁹¹. La rândul său, în vara și toamna anului 1959, nava „George Enescu” – alături de navele „Reșița” și „Salanda” – era folosită pentru excursii de 7 zile ale oamenilor muncii din regiunea Craiova, organizate în Delta Dunării, cu punct terminus orașul-port Sulina⁹².

În scurt timp însă, acest gen de activități au început să fie organizate cu ajutorul a două nave mult mai bine dotate, respectiv „Republica” și „Borcea”, care aveau propulsie proprie și condițiile de la bord net superioare, urmate ulterior de alte nave de pasageri.

Vasul „Ciprian Porumbescu” își va mai găsi însă utilitatea în plan cultural și în anul 1959, când la bordul său a fost cazată – pentru o perioadă de circa 3 luni, între mai și august – întreaga echipă de filmare și producție, formată din circa 70 de oameni, care a participat la turnarea filmului artistic „Valurile Dunării” printre aceștia numărându-se scenariștii Titus Popovici și Francisc Munteanu, scenograful Giulio Tincu, operatorul Grigore (Gorea) Popescu, regizorul și actorul Liviu Ciulei, alături de ceilalți doi protagoniști: Lazăr Vrabie și Irina Petrescu etc⁹³.

Treptat însă, vasele culturale se vor opri din călătoriile de apă, ele folosind mai degrabă ca săli de conferințe sau spectacole în porturile dunărene. Spre exemplu, în februarie 1961, pe vasul „George Enescu” – care se afla ancorat în portul Brăila – se menționa că pe perioada iernii, când navigația era fie oprită, fie anevoioasă din cauza vremii, navigatorii puteau citi în colectiv presa sau face audiții la aparatele de radio, iar într-una din seri, pentru navigatori și familiile acestora a fost organizată conferința *Din realizările regimului nostru de democrație populară*, urmată de un program artistic susținut de fanfara Direcției Regionale a Navigației Civile⁹⁴.

De menționat că din 1955, activitatea cultural-politică și cea de propagandă derulată prin intermediul celor două vase culturale a fost sprijinită, punctual, de

⁹⁰În excursie, în „Viața nouă”, an XV, nr. 4.204, miercuri, 4 iunie 1958, p. 3.

⁹¹Luiza Vlădescu, *Slujitorii drumului de fier pe drum de ape*, în „Femeia”, an XI, nr. 10, octombrie 1958, p. 13.

⁹²*Vie activitate turistică*, în „Informația Bucureștiului”, an VII, nr. 1.901, joi, 17 septembrie 1959, p. 2.

⁹³V. Gorunescu, *Creatorii filmului „Valurile Dunării” la Galați. Scurt interviu cu Francisc Munteanu și G. Tincu*, în „Viața nouă”, an XV, nr. 4.496, duminică, 17 mai 1959, p. 2; Mihail Lupu, *Cu echipa care filmează „Valurile Dunării”*, în „Informația Bucureștiului”, an VI, nr. 1.832, marți, 30 iunie 1959, p. 1-2.

⁹⁴Ion Toader, *Activitatea navigatorilor iarna*, în „Munca”, an XVII, nr. 4.127, sâmbătă, 11 februarie 1961, p. 2.

două vase cinematografice – unul dintre acestea fiind „Litcov”⁹⁵, fiind vizate tot zonele izolate din Delta Dunării sau din porturile sau satele mici așezate pe malul Dunării.

Nu trebuie uitat că cinematografia reprezenta la acel moment una dintre cele mai ieftine, moderne și eficiente mijloace de propagandă. Tocmai din acest motiv, încă de la sfârșitul anului 1947, în „Rampa”, revistă săptămânală de teatru, muzică, plastică și film, se anunțau perspectivele cinematografiei din România și scopurile acesteia în anii ce aveau să vină: „Cinematograful trebuie pus să îndeplinească funcția socială care-l incumbă. Controlul filmelor trebuie făcut după criterii în care să predominie sensul artistic și cultural. Operația de asanare a mișcării cinematografice trebuie să urmeze linia pe care se desăvârșește actualmente activitatea teatrelor”⁹⁶.

În condițiile în care cinematografe permanente existau doar în localitățile Mahmudia, Murighiol, Sulina și Sf. Gheorghe, vasele cinematografice făceau adevărate turnee prin Deltă, poposind în diferite puncte pentru realizarea de proiecții de filme artistice propagandistice, majoritatea dintre ele produse în țările lagărului socialist. Spre exemplu, în august 1955, vasul cinematografic „Litcov” era oprit în punctul pescăresc Matîța (poziționat în mijlocul triunghiului format din Chilia Veche, Sulina și Mila 23, la confluența lacurilor Matîța și Babina), atmosfera fiind surprinsă într-un miro-reportaj din ziarul regional: „mulțimea de pescari stătea roată în jurul vasului, ascultînd cîntecele ce răzbăteau din difuzorul instalat pe vas pînă hăt departe, în mijlocul bălții. Ei așteptau cu nerăbdare vizionarea filmului *Anna Susanna*, anunțat de căpitanul vasului cîtorva pescari la sosire. Când toți pescarii s-au adunat în cabană, a început rularea filmului. Mult a plăcut pescarilor filmul. La plecarea vasului, pescarii bucuroși au urat echipajului *drum bun*, rugîndu-i să vină cît mai des pe la ei. În urmă, pescarii au încheiat discuții aprinse, scoțînd în evidență noile condiții de trai create pescarilor de regimul democrat-popular”⁹⁷. Nu întîmplător, filmul prezentat, produs în Republica Democrată Germană în anul 1953, avea ca subiect nave și marinari, dar și lăcomia unui armator care decide să-și sabordeze propria navă pentru a încasa asigurarea acesteia, fără a ține cont de soarta echipajului și a pasagerilor.

Conform situațiilor întocmite de aparatul de propagandă, doar în vara anului 1955, vasul cinematografic „Litcov” a acostat în 31 de sate pescărești, proiectînd 5 filme la care au asistat peste 10.000 de locuitori ai Deltei. Cele mai apreciate filme de către public au fost producția italiană neorealistă „Nu-i pace sub măsline” (1950), în care este prezentată soarta dramatică a unui țaran italian întors de pe front și care este nedreptățit de îmbogățirii de război și drama istorică sovietică „Alexandr Nevski”, turnată în 1938, concluzia autorităților fiind fără

⁹⁵Se dezvoltă viața culturală a oamenilor muncii din Deltă, în „Scînteia”, an XXV, nr. 3.489, miercuri, 11 ianuarie 1956, p. 2.

⁹⁶Lascăr Sebastian, *Aplauze și fluierături*, în „Rampa”, an XXVI, seria IV, nr. 109, duminică, 7 decembrie 1947, p. 8.

⁹⁷Petre Staroș, *Caravană cinematografică în Deltă*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.337, joi, 18 august 1955, p. 2.

echivoc: „Astăzi, în satele Deltei, filmul nu mai este o raritate. Pescarii, soțiile și copiii lor, iubesc foarte mult filmul. Ori de câte ori au prilejul, lasă totul la o parte ca să vizioneze filmul pe care îl aduc caravanele cinematografice”⁹⁸.

După 1961-1962, cele două vase culturale și vase cinematografice și-au încetat activitatea, înlocuirea lor având la bază un nou concept de propagandă, acela al dispersării activității agitatorilor culturali și punerea accentului pe cărțile politice și răspândirea acestora la nivelul publicului țintă: marinarii și lucrătorilor portuari. În presa locală gălățeană se menționa că „în vederea desfășurării unei largi activități în ce privește îndeplinirea cu succes a sarcinilor trasate de cel de-al III-lea Congres al Partidului Muncitoresc Român cât și de cel de-al IV-lea Congres al Sindicatelor, Comitetul de Sindicat de la Direcția Regională a Navigației Civile Galați a dat o atenție deosebită muncii cu cartea. Astfel, pe lângă cele 8 colțuri roșii și o bibliotecă centrală, mai există 17 biblioteci volante în sectoarele de muncă și pe vasele de călători, biblioteci care numără aproape 8.000 de volume. De la începutul anului 1960 au fost citite 5.500 de volume. Printre cei mai buni cititori sunt Petrică Cernat, muncitor, Andrei Gheorghe, mecanic, Paul Groser și Marcel Chirnel, normatori, tinerii Olimpia Boldeanu, Anton Pascal, Niță Pepelea și alții. Pentru a veni în sprijinul celor care vor să-și procure cărți, sub îndrumarea Comitetului de partid, organele sindicate de la DRNC Galați au amenajat două standuri de cărți cu conținut politic, tehnic și de literatură beletristică. La standul nr. 2, la Gara fluvială NAVROM (responsabil tovarășul Costel Bezghiu) s-au vândut pînă acum cărți în valoare de 9.745 lei, 3.000 lei provenind din vânzarea cărților politice și tehnice. Nu la fel se prezintă însă situația la standul nr. 1 din incinta docurilor. Aici, din cauza schimbărilor dese a responsabililor standului și a faptului că nu există un loc corespunzător difuzării și depozitării cărților, munca cu cartea este mai slabă”⁹⁹.

Similar, la Turnu Severin lucrurile erau prezentate pe aceleași coordonate: „marinarii severineni caută destinderea la colțul roșu al Direcției Regionale a Navigației Civile din Turnu Severin. Marinarul se întâlnește aici cu strungarul sau economistul aparținând aceleiași întreprinderi, care sunt plini de curiozitate să afle noutăți din cursa vreunui cargou ce a străbătut recent lungimea Dunării. Cu un partener de curînd debarcat, care aduce multe vești, o partidă de șah e mai interesantă; din bibliotecă e ispitit să ceară mai de grabă pe Magelan, dar cu un matelot, lucrurile se petrec invers: solicită mai ales volume despre viața și munca tovarășilor săi de pe uscat.

De aceea, colțul roșu de aici are un caracter deosebit față de clubul unei uzine, de pildă, aflat la doi pași de muncitorul ce a ieșit din schimb, deoarece marinarul găsește noul la tot pasul, în varietatea privilegiilor pe lângă care trece. După ultimele manevre de acostare, el merge să-și îmbrățișeze familia, cu care adesea vine apoi și la colțul roșu.

⁹⁸ *Filmul în satele pescărești*, în „Viața nouă”, an XII, seria a II-a, nr. 3.362, sâmbătă, 17 septembrie 1955, p. 3.

⁹⁹ Anton Lobodă, *Răspîndirea cărții*, în „Viața nouă”, an XVII, nr. 4.982, sâmbătă, 10 decembrie 1960, p. 2.

Un scurt popas la colțul roșu ne-a edificat asupra activității culturale ce se desfășoară aici. Bibliotecara Victoria Brăila are o bogată experiență în munca cu cartea, deținând acest post din anul 1955. Cuprinzând aproape 10.000 de volume, biblioteca a atras numeroși cititori fie din rândul muncitorilor ce lucrează în port, fie din rândul navigatorilor. Pe fiecare vasse află o bibliotecă volantă ce călătorește o dată cu cititorul. Numai pe vasul *Ilie Pintilie* se găsesc 120 cărți. Responsabilul bibliotecii, marinarul Costel Ceașu a reușit să înscrie 70 de cititori. Și pe nava *Astrahan*, marinarii au îndrăgit lectura în orele când sfîrșesc serviciul la bord. Dintre cititorii fruntași putem aminti pe strungarul utemist Victor Giurcan ce frecventează școala medie serală și care a citit 22 de cărți. 11 interesează scrierile tehnice, necesare ridicării nivelului său profesional, dar citește cu plăcere pe Eminescu și Sadoveanu. Ilie Matei, muncitor în port, citește pe Creangă și Zaharia Stancu, iar în fișa marinarului Mihai Chelu se găsesc înscrise 13 volume.

Marinarii și muncitorii din port vin la colțul roșu nu numai pentru a împrumuta o carte. Ei participă la numeroasele forme ale muncii culturale cu cartea. De curînd s-a organizat un simpozion cu tema *Natura oglindită în opera lui Coșbuc*, la care au participat peste 60 salariați.

Au fost organizate și interesante seri literare. Nu de mult, marinarii și muncitorii au luat parte la seara literară *Viața și opera lui Caragiale*. De asemenea, tov. Virgil Gheorghe a recenzat volumul *Tinerețea lui Marx*, iar marinarul Gh. Popescu romanul *Mama de Maxim Gorki*.

S-au organizat periodic și expoziții de cărți. Așa de pildă expozițiile de cărți, *La 40 de ani de la înființarea partidului* și *25 de ani de la moartea lui Maxim Gorki*, au stîrnit un deosebit interes. Nu se putea să nu aibă răsunset și popularul concurs *Iubiți cartea*, care a cîștigat 25 de prieteni ai cărții printre muncitori și marinari.

De la începutul anului 1961 și pînă în prezent, la bibliotecă au fost atrași 1.283 cititori care au citit peste 6.000 volume. În cadrul colțului roșu s-a format și o brigadă artistică de agitație constituită din 25 de membri, avînd ca interpreți mai virtuși pe Maria Bulucea, Ion Cîrstoiu și Ion Manafu. Amatorii de șah se strîng adesea în jurul meselor de șah cu care este dotat colțul roșu, dar și pe nave, în timpul curselor, șahul este foarte căutat. Și tenisul de masă este practicat de muncitorii din port și de marinarii sosiți din curse. Cei mai pasionați ai jocului cu paleta sunt Ion Grigore, Stelică Niculescu și Ion Crețu¹⁰⁰. În 1962, Vasile Giușcă – fost nostrom al vasului „Ciprian Porumbescu”, pensionar și corespondent al ziarului gălățean „Viața nouă” – publica un articol dedicat importanței cărților și bibliotecilor de la bordul navelor¹⁰¹.

De fapt, importanța reală a celui de-al III-lea Congres al PMR a fost dată de lansarea unui program economic pe termen lung (1960-1965), menit să ducă la industrializarea accelerată a țării, cu accent pe metalurgie și industria constructoare

¹⁰⁰P. Mondoc, *La colțul roșu al marinarilor severineni*, în „Înainte”, an XVII, nr. 5.118, duminică, 6 august 1961, p. 2.

¹⁰¹Vasile Giușcă, *Cărțile la bordul navelor*, în „Viața nouă”, an XVIII, nr. 5.400, duminică, 15 aprilie 1962, p. 1.

de mașini. Iar cum pentru îndeplinirea acestui plan erau necesare fonduri imense, propaganda făcută prin intermediul vaselor culturale și a celor cinematografice a fost sistată, trecându-se la una mai puțin costisitoare financiar.

După mai bine de un an, propaganda la nivelul marinarilor era păstrată în același registru, insistându-se pe rolul cărților politice și a bibliotecilor politice: „Munca de fiecare zi a harnicilor navigatori ai Direcției Regionale a Navigației Civile Turnu Severin este susținută de o fructuoasă activitate culturală. Astfel, nivelul cultural al marinarilor este în continuă creștere și aceasta datorită variatelor forme ale muncii cultural-educative ce se desfășoară zi de zi la bordul navelor. La bordul vasului de pasageri 7 *Noiembrie* se desfășoară activități variate. Cu multă periodicitate se țin conferințe pe teme diferite. Pe navă există și o bibliotecă. O parte din marinari citesc cu multă plăcere cărțile din rafturile acesteia. Cei mai activi cititori sunt marinarii Gheorghe Sava și Gheorghe Nictor. Personalul navei participă și la diferite recenzii. Pe vas există și o gazetă de perete, care contribuie în bună măsură la realizările înfăptuite de colectivul navei respective”¹⁰².

În paralel cu această nouă direcție a propagandei, pe navele comerciale – inclusiv pe cele fluviale de călători – a fost dinamizată activitatea agitatorilor culturali, care desfășurau muncă politică la nivelul membrilor echipajelor pentru ridicarea nivelului politico-cultural al oamenilor muncii.

Activitatea vaselor culturale, inedită în contextul marinăresc autohton, dar copiate după model sovietic, s-a înscris în vastul efort propagandistic al regimului comunist din România, prin care acesta a încercat, folosind toate mijloacele avute la dispoziție, să șteargă cât mai mult din lumea veche pentru a o înlocui cu omul de tip nou, conceput după model sovietic și având o ideologie marxistă. Pe acest fond, marinarii și lucrătorii portuari au reprezentat un adevărat public-țintă, subliniindu-se starea lor materială precară și condițiile grele de muncă. În același timp însă, corect este să recunoaștem că dincolo de elementele propagandistice, condițiile de trai ale marinarilor, lucrătorilor portuari sau navaliștilor s-au îmbunătățit treptat și constant în perioada următoare anilor '50, odată cu dezvoltarea industriei navale și de transport din România, care în perioada regimului comunist, s-a dezvoltat la un nivel care acum pare ireal.

Nu la fel a stat situația în cazul populației Deltei Dunării, ani de zile vitregită din punct de vedere al condițiilor de trai. În cazul acestora, activitatea vaselor culturale a avut în mare parte un conținut propagandistic, dar în același timp le-a adus locuitorilor posibilitatea de a avea acces, gratuit și constant, la elemente de confort psihic și intelectual: spectacole, filme sau cărți. Dacă la aceasta adăugăm și implicarea vaselor culturale la prima mare campanie sanitară din arealul deltaic, putem trage concluzia că acestea au avut și un rol pozitiv.

Datoria agitatorilor a fost aceea de a sprijini cât mai puternic extinderea sistematică a metodelor comuniste și de a fi un exemplu vrednic de urmat. Cu toate acestea, mare parte dintre aceștia nu s-au ridicat la nivelul cerințelor. Având în cea

¹⁰²Sabina Martinică, *Activitatea culturală la bordul navelor*, în „Înainte”, an XIX, nr. 5.517, duminică, 18 noiembrie 1962, p. 3.

mai mare parte un nivel de educație precar, dar cu o bună orientare pentru o viață bună și plină de beneficii, oportuniști, instinctiv cunoscători ai naturii umane, agitatorii culturali au fost de multe ori depășiți de cerințele cărora trebuiau să le facă față, dezvăluindu-se în multe cazuri ca ceea ce erau: parveniți și impostori. Din acest motiv, începând cu anii '60, agitatorii au fost înlocuiți treptat cu propagandiștii de partid, mai bine pregătiți și specializați pe domenii, ceea ce a dus la o dezvoltare a discursului propagandistic pe întreaga sa arie de manifestare.

Interesant este că modelul lor a fost perpetuat cu mult după dispariția regimului comunist, până astăzi, chiar în domeniul în care acționaseră și Dumitru Olteanu, Vasile Giușcă și Ion Frangulea. Și atunci, ca și acum, impostura intelectuală este la ea acasă. Pentru că altfel, cum s-ar explica anumite coordonate pe care acționează *agitatorii* actuali, profitând de etapa actuală a societății? Diferența este că agitatorii din anii '50 acționau pentru stat, iar cei de acum acționează pentru ei, doar invocând statul.

Pentru că astăzi, în societatea românească ultrapolitizată și care pare în disoluție, același gen de oameni sunt prezenți peste tot. Sfertodocți în mare parte din cazuri și degrabă iubitori de neologisme, sunt acoperiți de funcții sau titluri științifice sau didactice care mai de care mai pompoase, bazându-se pe CV-uri de dimensiunea unei broșuri sau chiar a unei cărți, tapetate cu numele unor prețioase și inutile instituții europene sau euro-atlantice. Tot ei propagă un festivismul exagerat, gol de conținut și deseori penibil, menit să acopere propria incompetență sau grave și reale lipsuri sistemice. De asemenea, sunt deseori plagiatori patentati, copiindu-se între ei și uneori copiindu-se chiar pe ei, perpetuând în multe cazuri greșeli, ceea ce a făcut ca veleitarii să fie extraordinar de bine amestecați cu adevărații creatori, fără ca nimeni să aibă curajul de a-i separa. Aceeași oameni abordează subiecte facile, dar cu pretenții de fini intelectuali și cercetători patentati, vrând să creeze impresia că sunt omniști și inovatori. Pentru că, în general, *agitatorii* actuali trăiesc, poate chiar fără să realizeze, într-un paradox: scriu mai mult decât citesc și nu citesc ce scriu alții. Și tot acest gen de oameni sunt deosebit de eficienți în a edita reviste sau cărți fără nici cea mai vagă valoare sau a rula diverse proiecte pe cât de pompoase, pe atât de ineficiente și fără urmări, dar care sunt adevărate găuri negre pentru primării, consilii județene sau alte fonduri publice. Iar înșiruirea ar mai putea continua...

Graforeea și logoreea sunt dominante ale perioadei pe care o trăim, pentru că valorile și-au pierdut sau li s-a pierdut esența, fiind înlocuite cu produse larg acceptate și voit întreținute de cei ce se cred intelectuali. Și asta pentru a le fi și lor accesibile. Mare parte din universități și școli doctorale au devenit simple fabrici de diplome, aliniindu-se mai degrabă găștilor politice și doctrinelor cultural-ideologice la modă decât să facă ceea ce ar trebui cu adevărat: să formeze și să pregătească intelectuali.

Dar cum suntem contemporani, vrem sau nu, suntem părtași la tot acest proces și complicități acestui tip de oameni!

*CULTURAL AND CINEMA VESSELS ON THE DANUBE – SYMBOLS OF
COMMUNIST PROPAGANDA IN THE REALITY OF THE 1950s*

- abstract -

Key words: the Romanian Workers' Party, the Soviet interwar model, cultural vessels, cinema vessels, Danube.

After the Romanian Communist Party (became the Romanian Workers' Party since 1948) took over the levers of power with the direct and brutal support of the Soviet Union, the new authorities in Bucharest sought by any means to justify and consolidate their existence as quickly as possible. This is how it happens that at the national level, following the Soviet interwar model, an extensive and energetic propaganda work was started, aimed at showing the population the benefits of the new regime and its goodwill towards some professional categories.

And in order to make propaganda more efficient, culture was among the first areas targeted. On the one hand, to be broken from the course until then and to be Sovietized, and on the other hand, to become a tool as powerful as it is docile and effective for the regime. The new Romanian culture had to conform strictly to the Marxist ideology and the model from the Soviet Union, everything that belonged to the old "bourgeois-landlord" regime had to be removed.

Against this background, most cultural institutions underwent rapid and drastic changes, and many people of culture and science were either removed or even suppressed, or turned to face the communist power, this process culminating in the drastic change of the highest scientific forum in Romania, the Academy, which became the Academy of the Romanian People's Republic.

Absolutely all cultural fields will carry out their activity imitating, sometimes to the point of grotesqueness, the style of Soviet-inspired socialist realism, among the most exposed to the public being literature, the press and cinematography, fields with a high degree of penetration at the level of the collective mind.